

Univerza v Mariboru
Fakulteta za varnostne vede

DIPLOMSKO DELO

Internet kot pripomoček sodobnega pedofila

Marec, 2009

Študent: **Marko Svetina**

Mentor: **dr. Peter Umek**

Komentor: **dr. Igor Bernik**

KAZALO VSEBINE:

UVOD.....	8
1 PEDOFILIJA.....	10
1.1 Posamične razlage pojma "pedofilija".....	10
1.2 Definicija.....	12
1.3 Vrste pedofilov.....	13
1.3.1 Situacijski tip pedofila.....	13
1.3.2 Preferentni tip pedofila.....	15
1.3.3 Delitev po Schorschu.....	17
1.3.4 Delitev glede na starost.....	17
1.3.5 Delitev glede na njihovo spolno usmerjenost.....	18
1.3.6 Delitev glede na vrsto žrtve.....	19
1.3.7 Delitev glede na to ali uporabljajo računalniško tehniko in distribuirajo otroško pornografijo.....	19
2 OSEBNOST PEDOFILA.....	21
2.1 Kaj naredi pedofila?.....	21
2.1.1 Biološki in psihiatrični dejavniki nastanka pedofilije.....	22
2.1.2 Dejavniki okolja in sociološki dejavniki nastanka pedofilije.....	23
2.2 Zdravljenje oseb z deviantno spolnostjo.....	24
3 OSEBNOST ŽRTVE.....	25
3.1 Lastnosti potencialnih žrtev.....	25
3.2 Lastnosti zlorabljenih otrok.....	27
3.3 Pomoč in zdravljenje zlorabljenih otrok.....	28
4 INTERNET.....	28
4.1 Zgodovina razvoja.....	28
4.2 Različne opredelitve interneta.....	29
5 SPOLNA ZLORABA OTROK.....	32
5.1 Slovenska zakonodaja.....	32
5.2 Definicija spolne zlorabe otrok.....	34
6 INTERNETNA VIKTIMIZACIJA OTROK.....	35
6.1 Iskanje osebnega stika.....	36

6.2	Posest in distribucija otroške pornografije	39
7	INTERNET - PRIPOMOČEK PEDOFILOV	41
7.1	Prednosti interneta za pedofile	42
7.1.1	Hiter prenos podatkov, slik, video posnetkov in ostalega materiala	42
7.1.2	Relativno visoka stopnja varnosti	43
7.1.3	Relativna anonimnost	44
7.1.4	Dolgotrajna izpostavljenost določenemu materialu ima na otroke negativne posledice	45
8	ZAŠČITA OTROK PRED NEVARNOSTMI INTERNETA.....	46
8.1	Zakonodaja.....	46
8.2	Nevladne organizacije.....	47
8.3	Preventiva.....	49
8.3.1	Izobraževanje staršev in otrok	49
8.3.2	Programska oprema "Blockerji" in "Filtri"	49
8.3.3	Pritisk na ponudnike internetnih storitev	51
8.3.4	Strani z anonimno prijavo.....	51
8.3.5	Sodelovanje policije in šole	52
8.3.6	Internetne strani s poučnimi vsebinami	52
9	BOJ PROTI ZLORABI INTERNETA – ODMEVNEJŠE POLICIJSKE AKCIJE....	53
9.1	Operacija Cathedral in Wonderland club	53
9.2	Operacija Blue Orchid.....	54
9.3	Operacija Hamlet	54
9.4	Operacija Čistilišče 7	54
9.5	Operacija iWest.....	55
9.6	Operacije v Sloveniji.....	55
10	RAZISKAVE IZPOSTAVLJENOSTI INTERNETNI VIKTIMIZACIJI	56
10.1	YISS – Youth Internet Safety Survey	56
10.2	YISS – 2	59
10.3	N-JOV – National juvenile online victimization study.....	62
10.4	Poročilo SPLETNO OKO za obdobje od marca 2007 do septembra 2008	62
	ZAKLJUČEK.....	64

KAZALO SLIK:

GRAF 1: SKUPAJ INTERNETNA VIKTIMIZACIJA (YISS)	57
GRAF 2: INTERNETNA VIKTIMIZACIJA PO SPOLU (YISS)	58
GRAF 3: DEJAVNIKI, KI POVEČUJEJO VERJETNOST, DA POSTANETE ŽRTEV INTERNETNEGA ZAPELJEVANJA (YISS)	59
GRAF 4: PRIMERJEVA MED YISS IN YISS 2, PADEC INTERNETNEGA ZAPELJEVANJA	60
GRAF 5: PRIMERJAVA MED YISS IN YISS 2, PORAST IZPOSTAVLJENOSTI NEZAŽELJENIM VSEBINAM	61
SLIKA 6: PRIMERJAVA MED YISS IN YISS 2, PORAST NADLEGOVANJA PREKO INTERNETA	61
GRAF 7: ŠTEVILO PRIJAV NA INTERNETNI STRANI SPLETNO OKO	63

POVZETEK

Internet je v zadnjih 20-ih letih s svojo eksponentno širitvijo uspel doseči že vsak dom, preko mobilnikov pa že vsak posameznikov žep. Odprl nam je nov virtualni svet, svet informacij, svet druženja, svet iger in zabave. Zaradi svoje vsestranske koristnosti je postal zanimiv vsej svetovni populaciji. Vendar pa je internet odprl vrata tudi raznim zločincem in spolnim izprijencem.

Interneta pa se vse bolj poslužujejo tudi otroci, meja starosti teh otrok je iz leta v leto nižja, hkrati pa se večja število mladih uporabnikov. Prav ta populacija pa je tarča spolnih izprijencev kot so pedofili. Ti se interneta poslužujejo za navezovanje stika, za komunikacijo z otroki, za izmenjevanje otroške pornografije in za povezovanje v pedofilske mreže.

Pedofilija je torej motnja spolne identitete oziroma motnja spolne preference, ki se pri posamezniku odraža kot spolno nagnjenje do otrok, lahko obeh spolov, ki so v predpubertetnem obdobju. Pedofili so med družbo med najbolj preziranimi in osovraženimi. Prav zaradi tega strahu pred prezirom celotne družbe so pedofili postali vse bolj previdni. Iz tistega klasičnega pedofila, ki je na otroke prežal na igriščih ob šoli, se je razvil sodobni pedofil, ki spretno uporablja internet. Lahek dostop, hitrost izmenjave podatkov, anonimnost in varnost so lastnosti, ki jih internet zagotavlja pedofilom za njihovo lažje delovanje.

Tako kot se je hitro širil internet, tako hitro so se z njim širile tudi zlorabe. Pojav otroške pedofilije, pedofilskih mrež in vse več prijav spolnega nadlegovanja otrok preko interneta pa je sprožil tudi odziv varnostnih organizacij. Boj proti pedofiliji na internetu bijejo tako vladne kot tudi nevladne organizacije. Policija poskuša odkrivati in razbijati velike pedofilske mreže, odgovorna je tudi za pregon kršiteljev zakona, saj je pri nas spolno občevanje z otroci, mlajšimi od 15 let kaznivo dejanje, prav tako je za kaznivo dejanje določena posest in distribucija otroške pornografije. Nevladne organizacije po drugi strani ustvarjajo spletne strani z varnimi in anonimnimi prijavami zlorab interneta, kot so Inhope, Spletno oko. Organizirajo izobraževalne seminarje za starše in otroke,

nekateri sodelujejo pri razvoju razne programske opreme, ki onemogočajo stike med otroci in pedofili ali pa onemogočajo ogled internetnih strani z nezaželeno vsebino.

Ključne besede: pedofilija, internet, otrok, zloraba, otroška pornografija.

SUMMARY: Internet as an instrument of a modern pedophile

With its exponential growth in the past 20 years, internet has managed to enter almost every home in the world. Internet opened a new world for us, a virtual world, a social world, world of information, games and fun. Because of its many ways of use, internet has become interesting for all the human population, but it has also opened the door to different criminals and sexual predators.

Children represent big part of internet users and their age is extremely decreasing by the years. Whenever children use internet without the supervision of an adult, they are at risk of being targeted by pedophiles. Pedophiles use the internet to contact their victims, to communicate with them, to exchange child pornography and to connect themselves into pedophile networks.

Pedophilia is defined as a disorder of sexual identity or psychological disorder in which an adult experiences sexual preference towards prepubescent children of both sexes. Amongst all criminals, pedophiles are the most hated and disregarded by the public. And because of the fear of being outcasted by the public, they choose to be more careful, therefore, we no longer have a classic, old fashioned pedophile that used to solicited children on the edge of playgrounds near schools. Now we have a modern pedophile that is more than capable to use the internet. Accessibility, speed of data exchange, anonymity and sense of security make internet the perfect accessory for pedophiles.

Along the fast spread of internet also came various ways of misusing it. Spread of child pornography, pedophile networks and an increase in complains for sexual harassment on the internet triggered the response of national security agencies. Beside the police effort of trying to detect and destroy big pedophile networks, they are also responsible to enforce the law against the sexual abuse of minors and the law that prohibits possession and distribution of child pornography. Nonprofit organizations like Inhope or Spletno oko are also a part of fight against internet pedophilia. This kind of organizations are creating web pages that are working as internet helplines, and they are also organizing all kinds of learning seminars for children and their parent and some of

them are also included in the development of filtering and blocking software that prevent the contact between a child and a pedophile, or block all access to web sites with pornographic contents.

Key words: pedophilia, internet, child, abuse, child pornography.

UVOD

Aretirali 345 ljudi, povezanih z otroško pornografijo, Razbiti dve veliki pedofilski mreži, Interpolov pedofil že v rokah policije, Hrvati izvedli prvo akcijo zatiranja pedofilije ... To je samo nekaj naslovov, ki sem jih opazil v zadnjih mesecih med prebiranjem časopisov in deskanjem po internetnih straneh. Če smo bili kdaj zgroženi med prebiranjem novic o pedofilih, ki so ustvarjale nek mit o starejšem moškem, ki se potika okoli šol in vrtcev in z bomboni ali pa lizikami izvablja otroke k sebi in jih nato spolno zlorablja, pa sedaj opažam, da temu ni več tako. Z razvojem interneta in s prihodom tehnologije v naše domove se je razvila tudi nova kriminalna dejavnost. Zaradi možnosti prikrievanja identitete in širokega spektra povezav je internet postal zanimiv tudi vsem vrstam spolnih sprevržencev, ali kot jim Američani radi rečejo, predatorjem. Med njimi so seveda tudi pedofili. Le ti internet uporabljajo kot sredstvo za navezovanje stikov z bodočimi žrtvami in tudi z drugimi pedofili po svetu. Internet se uporablja tudi za iskanje in deljenje otroške pornografije in tudi za pridobivanje raznih informacij v zvezi s tovrstnim spolnim življenjem. Od razmaha svetovnega spleta se je tako ustvarjal nov, moderen pedofil, ki ni bil več podoben starejšemu moškemu s sladkarijami, ampak modernemu moškemu, ki se zna povezovati na splet, v mreže, ki se zna povezati z ostalimi pedofili, z ljudmi, ki širijo otroško pornografijo in tudi z ljudmi, ki urejajo stike z otroci, ki se za njih prostituirajo.

Kazniva dejanja, ki jih zagrešijo pedofili, so v družbi med najbolj obsojanimi, njihova dejanja močno obsoja tudi večina zaprtih v zaporih, celo obsojeni morilci. Prav ta družbeni odpor in gnus nad pedofilnimi dejanji je pedofile prisilil, da so svoja dejanja začeli skrivati. Večji družbeni pritisk jih je prisil v skrito delovanje iz varne okolice svojih domov. Internet jim ponuja možnost povezovanja iz varnega okolja, odmaknjeno in skrito od družbe, ki bi jih lahko prepoznala in obsodila in prav zato je internet idealen pripomoček pedofilov. Internet jim nudi tako varnost, anonimnost, povezanost s celim svetom, lahek dostop do informacij, možnost povezave s sebi enakimi, prenos slikovnega in video materiala.

Z razvojem internetne tehnologije je prišlo do evolucije pedofila, iz tistega klasičnega stereotipnega pedofila v sodobnega pedofila. Sodobni pedofil ima na voljo celoten

virtualni svet, v katerem ni več omejen ne prostorsko in ne s strahom pred prijjetjem. Po spletu lahko varno brska po straneh, si ogleduje slike in video posnetke, navezuje stike z otroki pod pretvezo iskanja prijateljstva, pridobiva povezave do drugih pedofilov in na tak način zadovoljuje svoje spolne potrebe in vse to brez kršenja zakona. Nezakonita je namreč spolna zloraba mladoletnikov ali pa posedovanje in distribucija pornografskega materiala, kar pa prav gotovo prej naštetu ni. Noben pedofil pa popolnoma ne zadovolji svojih spolnih želja le z gledanjem in pogovarjanjem, slej kot prej bo svoja dejanja poglobil v kazniva dejanja.

Internet ni več pripomoček za iskanje informacij, študijskega gradiva in objekt zabave samo odraslih. Internet vse več uporabljajo tudi otroci, najsi ga uporabljajo kot učni pripomoček, pripomoček za igranje ali pripomoček za navezovanje prijateljstev. Otroci so, zaradi svoje igrivosti, naivnosti in radovednosti, idealne žrtve na novo nastalih internetnih spolnih sprevržencev.

V svojem diplomskem delu bom skušal potrditi tezo, da je internet odličen pripomoček sodobnega pedofila in da se je z razmahom internetne tehnologije razširil tudi problem nevarnosti pred pedofilijo. Ko sem pri različnih predmetih skozi študij Varstvoslovja izbiral teme pri seminarskih nalogah, sem velikokrat pisal o varnosti na internetu, o vplivu različnih medijev na nasilje in o zlorabah interneta. Pri raziskovanju teh tem sem se pogosto srečal s problematiko pedofilije v povezavi z internetom. Želel sem izvedeti več in prav zato sem se odločil, da o tej temi napišem diplomsko nalogo. Skozi diplomsko delo bom skušal definirati pedofilijo in predstaviti osebnost pedofila. Na podlagi nekaterih tipičnih lastnosti pedofilov in njihovih žrtev bom skušal dokazati, da se pedofili radi poslužujejo interneta in da jim ta služi kot odlično orodje pri izpolnjevanju spolnih potreb. Predstavil bom tudi različne načine zlorabe interneta s strani pedofilov in pa tudi številne načine preventive. Z različnimi analizami, ki so jih opravili v ZDA in tudi pri nas, pa bom opozoril, da gre za resen in naraščajoč varnostni problem.

1 PEDOFILIJA

1.1 Posamične razlage pojma "pedofilija"

Medtem ko sem iskal točno definicijo pedofilije in prebrskal številne internetne strani in tudi članke, sem naletel na različne opredelitve tega pojava. Kot sem pozneje uspel ugotoviti, je med njimi kar nekaj takšnih, ki se ne ujemajo z dejansko definicijo pedofilije.

Ziherl (2008) v članku za Indirekt pravi: "Pedofilija je, strokovno gledano, spolna navezanost na otroke, ki so stari manj kot 14 let. Jo je pa treba opredeliti predvsem kot izključno ali pa vsaj pretežno spolno zlorabo otrok. Recimo torej, da je "*pravi*" pedofil tisti, ki je odvisen od spolnosti z otroki. V ta koš se namreč meče vse vrste spolne zlorabe otrok. Fritzl je dokaz za znano dejstvo, da je spolne zlorabe otrok največ v družini. Hkrati je on sam tudi dokaz, da torej največ pedofilskih kaznivih dejanj storijo ljudje, ki niso "*pravi*" pedofili. Ki imajo sicer običajne spolne odnose z odraslimi, pa hkrati zaradi osebnostne motenosti, odvisnosti od alkohola ali brez priložnosti za dogovorne, odrasle odnose, spolno zlorablajo tudi otroke. Pedofilija torej ni duševna bolezen, ampak motnja spolne preference. Vzrok zanjo pa tiči v osebnostni motenosti takega človeka. Incest je posebna vrsta spolne zlorabe otrok, saj gre za spolno zlorabo lastnega otroka ali bližnjega sorodnika. Incestno otroka praviloma ne zlorablajo pravi pedofili."

Slovenski poslanec Zmago Jelinčič Plemeniti ima o pedofiliji drugačno mnenje in jo na svoji internetni strani označuje takole: "Pedofilija je najbolj zavrženo kriminalno dejanje in zanjo ni opravičila, navkljub temu da najdejo nekateri psihiatri opravičila tudi za to. Po mojem mnenju bi morala biti najstrožja zagrožena kazen za pedofile smrtna kazen, v vsakem slučaju pa uvrstitev na spisek pedofilov, ki ga v zadnjem času podpirajo tudi evropski poslanci, medtem ko je slovenska politična srenja v glavnem še vedno proti. Na tem spisku bi morali biti vsi osebni podatki pedofila s fotografijo, pa tudi z določenimi posebnimi podatki, ki bi bili dosegljivi vsem ustreznim ustanovam, pa tudi staršem, ki imajo mladoletne otroke, da bi se lahko ustrezno varovali pred temi človeškimi izvržki." (www.sns.si)

Če nekateri menijo, da so pedofili izmečki, pa drugi trdijo, da je pedofilija ozdravljiva motnja. Po objavi članka Pedofilija kot motnja na internetni strani 24ur.com ameriški znanstveniki trdijo, da gre pri pedofilih za ozdravljivo motnjo. Ko so v svoji raziskavi opazovali možgane ljudi s pomočjo magnetne resonance, so ugotovili, da možgani pedofilov ob ogledovanju erotičnih vsebin reagirajo drugače. Ko so spremljali aktivnosti možganov, vzporedno s procesom razmišljanja, so ugotovili, da imajo pedofili drugačen način razmišljanja. Še posebej se to kaže v sprednjem delu možganske skorje. Znanstveniki so povedali, da obstaja vedno več indicov, ki kažejo, da težave v delovanju nekaterih delov možganov pripomorejo k seksualni želji, usmerjeni k otrokom. Znani so tudi primeri, ko so takšna seksualna nagnjenja izzvali tumorji v nekaterih delih možganov. Ko so tumorje odstranili, so izzvenela tudi nagnjenja (www.24ur.com).

Po mnenju ene od ustvarjalk revije Osebnost, Mine Jereb, je pedofilija skupek erotičnih fantazij in nagonov oziroma seksualno obnašanje odraslih do otrok pred puberteto. V antični Grčiji so spolne odnose med učitelji in otroki, starejšimi od 12 let, jemali kot del procesa vzgoje in izobraževanja. Sramotno je bilo torej le spolno občevati z mlajšimi od 12 let. Pozneje pa je v razvitejših deželah prevladala miselnost, da je spolnost dovoljena le za razmnoževanje. Glede na dejstvo, da otroci pred puberteto niso reproduktivno sposobni, se je spolnost z otroki začela označevati kot perverzna in nemoralna. Treba je vedeti, da niso vsi, ki nadlegujejo otroke ali imajo spolne odnose z mladoletniki, pedofili. Prav tako ni nujno, da ljudje z diagnozo pedofilije zlorabijo otroka. Med zlorabljenimi otroki je trikrat več deklet, otroci iz nižjih slojev pa imajo 18-krat večjo možnost, da bodo zlorabljeni, kot otroci iz bolj privilegiranih družin. V 89 % primerov je zločinec moškega spola. Ti statistični podatki so narejeni na podlagi prijavljenih primerov. Nekateri namreč menijo, da zgolj 10 do 20 % primerov spolnih zlorab otrok konča na sodišču (www.osebnost.si).

Pri nas ljudje pedofilijo dojemajo bolj kot kazensko-pravno opredelitev spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let. Kdor spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z osebo drugega ali istega spola, ki še ni stara petnajst let, pri čemer obstaja očitno nesorazmerje med zrelostjo storilca in žrtve, se kaznuje z zapornom od enega do osmih let (KZ, 2008). Tudi drugod po svetu ljudje zmotno opredeljujejo pedofilijo kot kaznivo dejanje, in sicer so pedofili tisti, ki so obsojeni spolnega napada

na mladoletno osebo (to so vse osebe, ki so po lokalni zakonodaji določene kot mladoletne, pri nas osebe pod 15. letom starosti), ali pa so obsojeni posesti in distribucije otroške pornografije. Pri nas je med storilci spolnih napadov na otroke le malo takih, ki jih strokovnjaki uvrščajo med pedofile.

Kot lahko vidimo, je pojmovanje pedofilije v javnosti zelo različno, tako nekateri pedofilijo razumejo kot kriminalno dejanje, drugi jo enačijo s spolno zlorabo otrok, tretji menijo, da gre za ozdravljivo motnjo v delovanju možganov.

1.2 Definicija

Beseda pedofilija izvira iz grške besede *paidophilia* in je sicer sestavljena iz besed *pais*, kar v prevodu pomeni otrok in *philein*, ki pomeni ljubezen, prijateljstvo (Bartol, 2008).

Definicija besede pedofil po Slovarju tujk: -a m (pedo+fil) kdor je nagnjen k pedofiliji; pedofilija -e ž spolno nagnjenje do otrok (Verbinc, 1989).

Po definiciji, najdeni v 4. izdaji Diagnostičnega in statističnega priročnika duševnih motenj (1995), je pedofilija specifična oblika parafilije, ki naj bi bila definirana kot vsa neobičajna ali nenaravna spolna nagnjenja in je uvrščena med spolne motnje in motnje spolne identitete. Ta vključuje spolno aktivnost s predpubertetnimi otroki – povprečna starost 13 let ali manj. Posameznik s pedofilijo mora biti star vsaj 16 let in vsaj 5 let starejši od otroka.

Miloš F. Kobal (2000) v učbeniku Psihopatologija za varnostno in pravno področje pedofilijo opredeli kot motnjo nepopolne spolne dozorelosti. Osebe s tem nagnjenjem večkrat doživljajo sebe na infantilni način in zato v erotičnih stikih težijo k osebami, ki so jim v duševnem pogledu podobne. Znatno del oseb s patološko spolno nagnjenostjo do otrok izbira otroke okoli 13 let in mlajše. Zaznavna nagnjenja praviloma pet let mlajših otrok se pričnejo nekje pri 16. letu starosti. Osebe s pedofilno motenostjo izbirajo otroke prav določene starosti, od 8 do 10 let stare deklice, ali pa nekoliko starejše dečke. Deklice so precej pogostejše žrtve kot dečki. Pedofili so lahko v spolnih stikih nagnjeni izključno samo k otrokom, ali pa prakticirajo spolne stike tudi z odraslimi osebami.

Osebe, diagnosticirane s pedofilijo, morajo, po 4. izdaji Diagnostičnega in statističnega priročnika duševnih motenj (1995), ustrezati trem kriterijem:

- V časovnem obdobju šestih mesecev oseba doživlja intenzivne, vzburjajoče spolne potrebe, želje in fantazije o spolnih aktivnostih s predpubertetnimi otroki, ki so stari 13 let ali manj.
- Oseba te spolne potrebe udejanji.
- Oseba mora biti starejša od 16 let in je vsaj 5 let starejša od otroka.

Pedofilija je torej motnja spolne identitete oziroma motnja spolne preference, ki se pri posamezniku odraža kot spolno nagnjenje do otrok, lahko obeh spolov, ki so v predpubertetnem obdobju.

1.3 Vrste pedofilov

Pedofili so osebe, ki jih spolno privlačijo otroci, ki pa se med seboj lahko razlikujejo po vedenjskih vzorcih, po starosti, po spolni usmerjenosti itd ...

1.3.1 Situacijski tip pedofila

Situacijski tip pedofila nima primarne seksualne preference za otroke. Spolna zloraba otroka je pri njem pogojena s situacijo in visoko stopnjo stresa in je epizodična. Zaradi povečane stopnje stresa se storilec počuti odtujen od odraslega sveta. V takšnem stanju ga vleče k otroku. Odnos z njim je manj ogrožajoč in bolj sprejemljiv. Pri tem tipu storilca je narava odnosa z otrokom psevdo odrasla, zlorabljanje pa je impulzivno (McLachlan, 1999; po Štirn 2003).

Štirn (2003) kategorijo situacijskega tipa deli naprej v 4 podtipe, in sicer: regresivni tip, moralno nediskriminativen tip, spolno nediskriminativen tip in osebnostno nediskriminativen tip.

- **Regresiven tip ali nazadujoči tip:** pri regresivnem tipu je primarna spolna orientacija odrasel spolni partner. Ob prehodno relativno normalnem razvoju skozi adolescenco in ob dobrih odnosih z vrstniki v prijateljskih in heteroseksualnih relacijah se na določeni stopnji pri posamezniku pojavijo dvomi v samega sebe, predvsem glede neustreznosti spolne vloge moškega. Na to se navezujejo življenjski porazi na poklicnem in seksualnem nivoju (zloraba alkohola, poklicna neuspešnost, razpadi partnerskih zvez itd. ...). Spolna dejavnost z otrokom je pri tem tipu storilca posledica regresije, do katere pride zaradi obremenitev, stresa in zaradi trenutnih življenjskih okoliščin. Otroka za storilca pomeni substitut za odraslega spolnega partnerja.
- **Moralno nediskriminativen tip ali moralno nekritičen tip:** za ta tip je značilna motivacija po principu "Zakaj pa ne ...". Je zelo oportunističen, manipulativen, posluhuje se prevar in vab. Lahko je tudi nasilen. Zelo pogosto ni prepoznan kot storilec. Pogosto izbira sadomazohistično odraslo pornografijo, lahko pa zbira in poseduje tudi otroško pornografijo.
- **Spolno nediskriminativen tip ali spolno nekritičen tip:** zanj je značilno spolno eksperimentiranje. Pogosto izbira različno pornografijo (odraslo in otroško).
- **Osebnostno neadekvaten tip:** za ta tip je značilna nizka socialna zrelost, socialna izoliranost, umaknjenost vase. Osnova njegove motivacije je primarna nesigurnost in impulzivnost. Pogosto izbira odraslo pornografijo. Po klasifikaciji Burgessa, Grotha in Holstroma, (1978, po Lovrenčič, 2002) je ta tip poimenovan naivni ali nezadostni tip pedofila.

Med sosedi je pogosto poznan kot čudak ali norec. Je samotar, čeprav ne po svoji izbiri, ampak zato, ker ni sposoben vzpostavljati osebnih odnosov z drugimi. Otrok ponavadi ne poškoduje fizično, z njimi eksperimentira v spolnih praksah, na primer pri držanju, božanju, poljubljanju, vendar pa jih ne sili v spolne odnose, kot so analni ali oralni seks. Tega pedofila otroci ne ogrožajo, ker ima v njihovi bližini več kontrole, kot je ima v odnosih z odraslimi.

1.3.2 Preferentni tip pedofila

Preferentni tip storilca pa je primarno spolno orientiran k otrokom. V tej kategoriji storilcev govorimo o pravih pedofilih. Različne tipologije v kategoriji preferentnega storilca razlikujejo med več vrstami pedofilov, kot so fiksiran tip storilca, storilec, ki zapeljuje, in sadistični pedofil (Štirn, 2003).

- **Fiksiran ali nezreli tip:** z vidika psihoseksualnega razvoja ni dosegel stopnje seksualne zrelosti, da bi lahko vstopal v primerna intimna, seksualna razmerja z odraslimi partnerji. Namesto tega ima močne, v glavnem izključne, seksualne preference do otrok. Poleg tega samega sebe doživlja kot otroka, ima potrebe otroka, in kot tak vstopa v odnose z drugimi otroki (McLachlan, 2000; po Štirn, 2003). Na splošno so socialne interakcije z odraslimi pri njem pogosto povezane z občutki anksioznosti, lastne neustreznosti. S svojimi vrstniki ima na splošno manj interakcij. Ta tip pedofila zlorabo načrtuje. Ponavadi se zaposluje in giblje na območjih, kjer ima zagotovljen dostop do otrok. Običajno je samski, redko se poroči, ima malo partnerskih razmerij in pa tudi malo prijateljskih razmerij z vrstniki. Pogosto deluje nezrelo, je pasiven, boječ in odvisen. Otroče deluje tudi v stilu življenja. Do otroka je redko fizično agresiven. Pri spolni zlorabi redko pride do spolnega odnosa. Do zlorabe pride ponavadi šele po vzpostavitvi tesnejšega odnosa med njim in otrokom. Za to skupino storilcev je značilna visoka stopnja recidivizma. Burg

(1983, po Štirn, 2003) je mnenja, da so mnogi storilci tega tipa kot spolne objekte izbirali otroke zato, ker so otroci manj zahtevni, manj kritični in lažje nadvladani kot odrasli partnerji. Primarni cilj tega storilca ni raniti otroka.

- **Pedofil, ki zapeljuje, ali zapeljivi pedofil:** ta otroku ali večjemu številu otrok, ki so potencialne žrtve, dvori. Naklanja jim pozornost in jim prinaša darila. Podobno kot fiksiran pedofil glede psihoseksualnega razvoja ni dosegel ustrezne spolne zrelosti. Njegov interes za otroke kot spolne partnerje se začne pojavljati že v adolescenci. Njegov interes za otroke je kompulziven in stalno prisoten. Zapeljivi pedofil in fiksirani tip pedofila imata na splošno pogosteje interes za dečke (Holmes, 1996, po Štirn, 2003).
- **Sadistični pedofil ali misoped:** za ta tip je značilna pomembna zveza med spolno gratifikacijo in smrtonosnim nasiljem (Holmes, 1996, po Štirn, 2003). Žrtvi namenoma povzroča bolečino za dosego čim večjega ugodja (Bartol, 1995, po Lovrenčič, 2002). Tovrstni pedofili so izredno nasilni, njegov spolni napad se zelo pogosto konča s smrtjo otroka. Izbira otroke, ki jih ne pozna. Kot žrtve si pogosteje izbira dečke. Značilno zanj je, da otrok ne zapeljuje, kot je to značilno za druge tipe pedofilov, temveč jih zalezuje in ugrabi. Storilec med dejanjem trpinči svojo žrtev in njeno truplo pogosto tudi izmaliči. Pogost je tudi spolni odnos z otrokom. Njegov zločin je načrtovan in ritualiziran. V svojem življenju lahko spolno zlorabi veliko število otrok. Značilna zanj je agresivna, antisocialna osebnostna struktura, za seboj ima ponavadi bogato zgodovino antisocialnega vedenja (Štirn, 2003). Ta tip pedofila ne kaže nikakršne ljubezni do otroka, zanimata ga samo povzročanje bolečine in smrt nedolžne žrtve, nad katero čuti veliko nadrejenost. Ko pokonča svojo žrtev, se skoraj vedno izživlja na truplu in ga iznakazi, še posebej se usmeri na otrokove genitalije (Lovrenčič, 2002).

V študiji Abela in Harlowa, ki sta preučevala vzorec 2429 moških, sta ugotovila, da je le 7 % moških ekskluzivnega tipa, ostalih 93 % pa jih je zatrjevalo, da jih spolno privlačijo tudi odrasle osebe (Ryan in Richard Hall, 2007).

1.3.3 Delitev po Schorschu

Schorsch deli pedofile v dve skupini:

- V prvo skupino sodijo moški, izpostavljeni številnim skušnjavam, ki jih lahko ob kaki priložnosti premagajo. To so na primer pedagogi, ki se praviloma zelo vživljajo v otroški svet in jim otroci zaupajo, jih občudujejo, nekatere učenke pa se vanje tudi resnično zaljubijo, iščejo njihovo bližino, se obračajo nanje z intimnimi vprašanji in jih celo spodbujajo k spolni aktivnosti.
- Drugi značilni primer so moški v pozni starosti, ki uživajo zaupanje otrok in njihovih staršev, tako da se včasih prav tako znajdejo v resni skušnjavi.

V obeh primerih je značilno, da je žrtev vsaj že v puberteti. To vrsto pedofilov bi lahko poimenovali priložnostni pedofili. Ti se pa razlikujejo od "pravih" pedofilov, ki jih praviloma mikajo zelo mladi otroci, tudi taki, ki še niso v puberteti, in da je pedofilija njihova edina oblika spolne zadovoljitve in potešitve (Kukovič, Strojanshek, 2007).

1.3.4 Delitev glede na starost

Po Mohru (1981, po Lovrenčič, 2002) lahko pedofile delimo tudi glede na njihovo starost, in sicer v tri skupine:

- **Mladoletniški pedofili:** Fantje v tej skupini so psihosocialno in psihoseksualno zavrti in nimajo priložnosti ali poguma, da bi navezali

spolne stike z vrstnicami ali s starejšimi ženskami. Otroci, ki so zapleteni v razmerja s tovrstnimi pedofili, so stari povprečno 6 let in pol. Večina teh storilcev bo prešla na spolna razmerja s svojimi vrstniki, nekaj pa jih bo vseeno zadržalo spolni interes do nesprejemljivih starostnih skupin.

- **Pedofili srednjih let:** Navadno so v tej skupini osebnostno nezreli, socialno, poklicno in družinsko neprilagojeni moški, ki so pogosto zasvojeni z alkoholom. Ukvarjanje z otroki po adolescenci močno upade, ko pa pridejo v trideseta leta, se lahko počasi navežejo na svoje in prijateljeve otroke. Ta skupina je ponavadi zapletena v spolna razmerja s povprečno 11 let starimi otroci.
- **Pedofili v poznih letih:** To so navadno osamljeni, impotentni, senilni in arteriosklerotični moški, pri katerih so moralne zapore popustile. Mnogi so že končali s svojo spolno aktivnostjo in se umaknili iz družbenega dogajanja. Naklonjeni so predvsem otrokom, ki se gibljejo znotraj njihove soseščine. Večina spolnih dogodkov pa se zgodi med igro. Zanimivo je, da se mnogi iz te skupine bolje počutijo v bližini otrok kot odraslih.

1.3.5 Delitev glede na njihovo spolno usmerjenost

Druga delitev se nanaša na spol, ki jih privlači (delitev velja le za pedofile moškega spola):

- **Homoseksualni pedofili:** To vrsto privlačijo samo otroci moškega spola.
- **Heteroseksualni pedofili:** Te privlačijo izključno samo otroci ženskega spola.
- **Biseksualni pedofili:** Ti so spolno nagnjeni k obema spoloma.

Ta delitev je mišljena zgolj za pedofila moškega spola. V zvezi s to delitvijo pa so po ameriških raziskavah ugotovili, da heteroseksualne pedofile bolj privlačijo punčke med 8. in 10. letom starosti, medtem ko so homoseksualni pedofili bolj nagnjeni k zlorabi nekoliko starejših dečkov, nekje med 10. in 13. leti (Ryan in Richard Hall, 2007).

Homoseksualni pedofili se ločijo od heteroseksualnih pedofilov po tem, da so osebnostno in socialno bolj moteni. Homoseksualna pedofilija tudi ni neke vrste inačica homoseksualnosti pri odraslih, saj odrasli homoseksualci stike z otroki zavračajo (Kukovič, Strojanšek, 2007).

1.3.6 Delitev glede na vrsto žrtve

Pedofile lahko delimo tudi na vrsto žrtve, in sicer ali to počno znotraj družinskega kroga ali pa ne:

- Pedofili, ki zlorablajo otroke iz svoje družine, tu gre za incestne zlorabe.
- Pedofili, ki svoje žrtve iščejo izven družinskih vezi.

Po raziskavah v Ameriki, ki sta jih opravila Abel in Harlow (2001, po Hall in drugi, 2007) je kar 68 % spolnih zlorab otrok zagrešenih znotraj družine. Od tega je 30 % spolnih zlorab storjenih s strani očima in rejnika ali zoper posvojenega otroka, 19 % jih je zlorabljal svoje biološke otroke, 18 % svoje nečake in nečakinje in 5 % svoje vnuke in vnukinje.

1.3.7 Delitev glede na to ali uporabljajo računalniško tehniko in distributirajo otroško pornografijo

Seto, Cantor in Blanchard (2006, po Hall in drugi, 2007) delijo pedofile, ki se poslužujejo računalniške tehnike, na 5 skupin:

- **The stalkers (zalezovalci):** ti poskušajo pridobiti fizični stik z otroci preko spleta.
- **The cruisers (raziskovalci):** ta vrsta uporablja internet za doseganje spolnih užitkov brez fizičnega stika z otroci. Večinoma gre tukaj za uporabnike raznih programov za medsebojno komunikacijo.
- **The masturbators (masturbatorji):** gre za bolj pasivno obliko uporabe interneta, običajno za gledanje otroške pornografije.
- **The networkers or swappers (izkušeni uporabniki interneta):** tu gre za bolj tehnično podkovane pedofile, ki uporabljajo internet za povezovanje z ostalimi pedofili, za izmenjavo informacij, izmenjavo pornografije in izmenjavo otrok.
- **Kombinacija prej naštetih tipov**

Nekateri v tej kategoriji delijo pedofile v podvrste. Deirmenjian (2002, po Ryan in Richard Hall, 2007) vrsto stalkers-ov ali zalezovalcev deli še naprej glede na njihov pristop:

- **Trust-based seductive approach (pristop, ki temelji na vzpostavitvi pravega prijateljstva):** Tu gre za počasen pristop, ko pedofil naveže stik z žrtvijo in počasi goji njun odnos, vse do vzpostavitve globokega zaupanja in šele nato poskuša navezati pogovore na spolnost in možnost zmenka v živo.
- **Direct approach (direkten pristop):** Tu gre za pristop, ko se spolnost in seksualne teme odpirajo takoj ob vzpostavitvi kontakta preko mreže.

Po raziskavah naj bi okoli 76 % pedofilov, ki so bili aretirani zaradi posedovanja in širjenja otroške pornografije, v preteklosti že spolno nadlegovalo najmanj enega otroka (Hall in drugi, 2007).

2 OSEBNOST PEDOFILA

Pedofili sami sebe definirajo kot osebe, ki jih spolno privlačijo predadolescenčni otroci, kar pomeni, da se pedofila ne definira po njegovem obnašanju, ampak po njegovih čustvih. Pedofili sebe ne označujejo kot škodljive družbi in otrokom. Menijo, da zloraba otrok ni posledica pedofilije, pač pa posledica sadizma in da sami po sebi niso nasilni (Kukovič, Strojanšek, 2007).

Veliko je bilo raziskav o tem, kakšna naj bi bila pedofilova tipična osebnost, kaj je vzrok za nastanek pedofilije in kaj pravzaprav naredi pedofila. Težko je določiti neko univerzalno pedofilovo osebnost, ki bi veljala za številne vrste in podvrste tega pojava. Kljub temu, da je težko določiti in definirati pedofilovo osebnost, pa se določene karakteristike vendarle pogosteje pojavljajo. Študije so pokazale, da se pedofili spopadajo z občutki manjvrednosti, osamljenosti, izolacije, nizke samozavesti in čustvene nezrelosti. Kažejo se tudi težave v medsebojnih odnosih z odraslimi osebami, kar je posledica povišanega nivoja pasivne agresije in povečanih občutkov jeze (Hall in drugi, 2007). Raziskave, ki sta jih opravila Curnoe and Langevin (2002, po Hall in drugi, 2007), so pokazale, da se pri pedofilih kaže večja socialna alienacija in manjša čustvena stabilnost kot pri ostalih ljudeh. Številne osebnostne študije so pokazale tudi narcistične, sociopatične in antisocialne osebnostne značilnosti, kot tudi pomanjkanje občutka krivde in razumevanja posledic njihovega ravnanja.

Prentky, Knight in Lee (1997, po Bartol in drugi, 2008) ugotavljajo, da bolj kot je pedofil ekskluzivno spolno usmerjen na otroke, bolj je socialno alieniran, kar se kaže predvsem v številu normalnih prijateljskih in tudi spolnih razmerij, ki jih ima z odraslimi osebami.

2.1 Kaj naredi pedofila?

Pedofili delujejo na podlagi natančnih kognitivnih strategij, ker morajo ostati neopaženi in ker želijo ohraniti možnost, da svoje dejanje ponovijo. To stanje spremlja določena

zavest, da gre za kriminalno obnašanje. Pedofili ocenijo položaj, natančno premislijo in se šele nato odločijo za naslednji korak. Prepričani so torej, da ne morejo zadostiti odraslemu partnerju. Zato izbirajo otroke. Tako lahko zadovoljijo svoje seksualne nagone, brez tveganja, da jih bo kdo zavrnil (www.osebnost.si). In kako je mogoče, da jih privlačijo otroci? Od kod nenormalno obnašanje izhaja?

Številni znanstveniki so poskušali dognati, kaj pravzaprav privede do tega, da osebo začne privlačiti otrok. Ali je to posledica lastne odločitve in izbire ali posledica preteklih izkušenj, okolja v katerem oseba živi, ali pa je vse skupaj prirojeno.

2.1.1 Biološki in psihiatrični dejavniki nastanka pedofilije

Schiffer (2006, po Hall in drugi, 2007) je z uporabo tehnologije magnetne resonance opazoval spremembe možganov. V študiji je uporabil 9 homoseksualnih in 9 heteroseksualni pedofilov. Za kontrolno skupino pa je imel 12 homoseksualcev in 12 heteroseksualcev. Pri skupini 18 pedofilov je ugotovil občutno zmanjšano število sivih celic kot pri kontrolni skupini. Vendar pa ta raziskava ni odgovorila na vprašanje, ali je pedofilija prirojena motnja, zato so študije usmerili v nevro-kemično delovanje človekovega telesa. Maes (2001, po Hall in drugi, 2007) se je tako ukvarjal z opazovanjem izločanja raznih hormonov v človekovem telesu. Opazoval je predvsem delovanje serotonina in delovanje človekovega metabolizma. Serotonin ima v človekovem telesu vlogo tkivnega hormona in živčnega prenašalca. To snov imenujemo tudi hormon za srečo, saj igra glavno kemično vlogo pri občutenju sreče. Če ga imamo dovolj, nas prevevata zadovoljstvo in dobro razpoloženje. Zaradi serotonina smo bolj sproščeni in se bolje počutimo, prav tako tudi bolje spimo. Če je v možganih premalo serotonina, se naše razpoloženje dokaj hitro poslabša, če je pomanjkanje preveliko, lahko postanemo celo agresivni. Maes je ugotovil, da gre pri pedofilih za moteno izločanje tega hormona, ki se kaže v pomanjkanju te snovi v telesu.

Študija Blancharda (1999, po Hall in drugi, 2007) je bila usmerjena v inteligentnost tovrstnih spolnih prestopnikov. Blanchard je predvsem ugotavljal razlike v inteligentnosti med posameznimi vrstami pedofilov in tako ugotovil, da so biseksualni

in homoseksualni pedofili manj inteligentni kot heteroseksualni. Spoznal naj bi tudi, da gre za premosorazmerno povezavo med inteligenco prestopnika in starostjo žrtve. Manj kot je pedofil inteligenten, mlajša je njegova žrtev. Blanchard je s svojimi raziskavami nadaljeval in na podlagi 1206 ljudi, ki so prijavili težje poškodbe glave, ugotovil, da obstaja večja verjetnost, da bodo ljudje s poškodbo glave v preteklosti diagnosticirani kot pedofili. Očitki njegovi raziskavi gredo predvsem na dejstvo, da je raziskave opravljal na zaporniški populaciji, kar gotovo ne more biti idealen vzorec, ki bi reprezentiral celotno populacijo pedofilov.

2.1.2 Dejavniki okolja in sociološki dejavniki nastanka pedofilije

Pri preučevanju socioloških dejavnikov in dejavnikov okolja se velikokrat govori o tem, da so pedofili osebe, ki so v preteklosti imele težave v šoli, da so to bili otroci s posebnimi potrebami, ki so obiskovali posebne programe za težavne otroke itd. Vendar pa so ti rezultati najbrž posledica raziskav zaporniške populacije pedofilov. Največji vpliv pa naj bi na pedofile imela zloraba v njihovem otroštvu. V raznih intervjujih z odkritimi pedofili so ti večinoma priznali, da so tudi sami v otroštvu bili žrtev spolne zlorabe. Američani so celo poimenovali ta fenomen kot začaran krog od žrtve do tistega, ki zlorablja (*Victim to abuser cycle* ali *abused abusers phenomena*) (Hall in drugi, 2007).

Vsekakor pa lahko z gotovostjo rečemo, da je pedofil oseba, ki v javnosti ne razkriva svojih nagnjenj in je lahko družbeno kar dobro integrirana. Psihološko pedofila določata dva dela, to sta čustveni in racionalni del.

- Na čustveni del vplivajo občutki nemoči in razočaranja, dolgočasje in depresija.
- Racionalni del pa določa zaporedje dejanj, kot so vzpostavljanje kontakta z žrtvijo, ocena tveganja in izvedba dejanja.

Pedofili so sramežljivi, pasivni in ponavadi nezadovoljni s samim seboj. Večina pedofilov je moškega spola in otroke začne zlorabljeni v svojih srednjih letih. Izbirajo otroke po lastnem okusu, in sicer otroke različnih starosti, spola ter različnih psiholoških in fizičnih lastnosti. Kontakt vzpostavijo z darili, s pogovorom, z zaigranim interesom do otrokovih konjičkov, pri tem pa pazijo na prisotnost prič in izkoriščajo otrokovo naivnost in zaupljivost (Kukovič, Strojanišek, 2007).

Tri osnovne lastnosti internetnega pedofila, ki jih v svojem članku *Toward the humanization of society* navaja O'Grandy (2001):

- **Obsedenost:** njegova spolna nagnjenost mu narekuje življenjski ritem, po katerem se mora ravnati. Vse druge dejavnosti podredi svoji usmerjenosti in teženju k spolni zadovoljitvi.
- **Ropaželjnost:** pedofil ima točno določeno predstavo o tem, kakšen mora biti njegov spolni objekt, katere starosti, spola, izgleda in ima natančno določene okuse. Z žrtvijo ali celo z njeno družino naveže telesne stike, tako da nihče ne pomisli na njegove skrite namene. Svojo žrtev dolgo časa opazuje in raziskuje teren, preden se odloči za napad.
- **Zbiralec:** zbira vse stvari, ki so v kakršnikoli povezavi z njegovo žrtvijo. Najraje zbira njene predmete, fotografije ali videoposnetke.

2.2 Zdravljenje oseb z deviantno spolnostjo

Zdravljenje nenormalnosti v spolnem življenju se je v zadnjem času zelo razmahnilo, pri spolnih motnjah je nesporno tudi uspešno. Pri osebah z deviantno spolnostjo in tudi tistih z nenavadnim spolnim vedenjem je uspeh zdravljenja bistveno odvisen od pripravljenosti pacienta za zdravljenje, torej od njegove motivacije. Pri spolnih deviacijah je končni rezultat zdravljenja lahko le v tem, da oseba zmanjša svojo tesnobo in notranjo prisilo k neugodnemu vedenju in ga tako tudi bolje obvladuje. Pri ljudeh z bolj nasilnimi in izrazitejši motečimi ali delikventnimi načini spolnih stikov se je stroka

odločila za analitično usmerjeno psihoterapijo in kognitivno vedenjsko terapijo. S psihoterapijo poskušajo prodreti v nezavedno in tako poiskati nasilniške ali deviantne seksualne težnje. Pri kognitivni vedenjski terapiji pa se poskuša predelati in preoblikovati moteče vedenje, ki je lahko prepoznavno, in ga spremeniti v bolj sprejemljivega. Še najbolj učinkovito pri ljudeh z seksualnim nasiljem utegne biti zdravljenje s hormonalno terapijo. S tem umirijo ali vsaj oslabijo spolni nagon. Hormonalna terapija ima le začasne učinke in človeku ne odvzame spolnih sposobnosti. Mnogi pa prisegajo na bolj radikalne pristope kot je kastracija, to so po zakonu prakticirali v nekaterih skandinavskih državah (Miloš F. Kopal, 2000).

V ZDA se poslužujejo poleg intenzivne psihoterapije še raznih zdravil, ki zmanjšujejo nivo testosterona, na primer zdravilo Medroxyprogesterone acetate, ki ga injicirajo v mišico, zdravilo je podobno ženskemu hormonu progesteronu. Alternativi temu zdravilu sta Leuprolide in Goseline, ki pa delujeta kot zaviralca pri sproščanju hormona testosterona (www.merck.com).

3 OSEBNOST ŽRTVE

3.1 Lastnosti potencialnih žrtev

Tako kot se je poskušalo ugotoviti univerzalno osebnost pedofila, da bi ga tako lažje prepoznali in se pred njim zavarovali, so se znanstveniki odločili poiskati lastnosti, ki so tipične za žrtve tovrstne zlorabe in ki bi tvorile osebnost žrtve. Spolni sprijenci naj bi iskali otroke s posebnimi lastnostmi. To so predvsem otroci, ki so nekakšen socialni problem, otroci, ki so bili v preteklosti zlorabljeni, emocionalno nezreli otroci, otroci z učnimi težavami, otroci, ki imajo težave sklepati prijateljstva ali otroci s težavami v ljubezni. Med potencialnimi žrtvami so tudi otroci v družinah z enim samim staršem, predvsem pa nesamozavestni otroci z nizko samopodobo. Ena od študij v Združenih državah Amerike je pokazala, da so na internetu najbolj izpostavljeni otroci med desetim in petnajstim letom starosti, ki so bili v otroštvu zlorabljeni, depresivni, ali pa so živeli v težkih socialnih razmerah (Stanley, 2001).

Kolikor je raziskano področje pedofilije, so njene žrtve pogosto lastni otroci ali posvojenci. Včasih se pedofilni moški poroči z materjo otrok, da bi imel lažji dostop do njih. Nekateri pedofili si izmenjuje otroke, drugi v ta namen posvojijo otroke iz manj razvitih držav ali pa potujejo v te kraje, kjer so jim otroci na voljo v okviru prostitucije. Mnogi otroci, ki so bili zapleteni v pedofilne manipulacije, živijo pod pritiski in grožnjami. Marsikaterega ugrabijo ali ga drugače pridobijo za pedofilno prostitucijo ali za nastopanje v pornografske namene (Miloš F. Kopal, 2000).

Najbolj izpostavljeni so otroci, ki so nekoliko drugačni od svojih vrstnikov in nimajo veliko prijateljev, oziroma nimajo s kom deliti svojih izkušenj in trpljenj. Taki otroci iščejo zaupnika, ki ga mnogokrat najdejo v odrasli osebi. Odrasli bolj razumejo njihove stiske. Tako se otrok lažje zaupa nekemu neznancu, saj doma pogostokrat naleti na gluha ušesa, ali pa njegove tegobe izvirajo prav od doma. Velikokrat se otroci sramujejo govoriti z nekom, ki ga poznajo, o svojih težavah, zato morda lažje zaupajo neznancu. Še lažje je pogovor začeti preko spleta, nihče te ne vidi, nihče te ne pozna, prav tako pa se ti pogovarjaš z osebo, ki je ne poznaš in ne vidiš. Tovrstna interakcija je najlažja za otroke v prehodu med otroštvom in puberteto. Internet je tako idealno orodje, kjer preko klepetalnic lahko navežeš stike, ki jih drugače v realnem svetu ne upaš. Tam spoznaš prijatelje s podobnimi problemi in tegobami. Otroci, ki se naivno spuščajo v internetna poznanstva in prijateljstva, tako sčasoma vzpostavijo globoka prijateljstva, ki začnejo počasi odstranjevati tisto zaveso skrivnosti in anonimnosti, ki ti jo omogoča internet in začnejo pošiljati prave podatke, kot so ime, kraj bivanja, starost, kam hodijo v šolo, mogoče izmenjajo tudi slike. Ti otroci so najbolj izpostavljeni zlorabi spletnih spolnih sprijencev.

Po raziskavah, ki so jih opravili v Ameriki, je ugotovljeno, da so ženske oziroma deklice skoraj dvakrat toliko potencialno večje žrtve internetne zlorabe. Dečki so tisti, ki po statistikah prednjačijo predvsem po nezaželjeni izpostavljenosti spletnim stranem in ostalemu materialu s spolno vsebino. Deklice so bolj izpostavljene zapeljevanju in zavajanju ter napeljevanju k off-line stikom. Večina prijetih internetnih zločincev pa je moških med 18. in 25. letom, zanemarljiv je odstotek starejših nad 25 let. Glede na ustvarjen stereotip o spolnih sprevržencih, ki naj bi bili starejši moški, se pri internetnih zločinih pojavljajo predvsem moški, pa tudi ženske, do 25 let, kar je najbrž povezano s tem, da starejše osebe še niso dobro seznanjene s tehnologijo interneta in se zato po

statistiki o zlorabi interneta ne pojavljajo kot zločinci. Več kot 28 % zločincev je bilo v prijateljskih odnosih z žrtvijo tudi v resničnem svetu, 24 % pa jih je živelo v radiusu ene ure vožnje od doma žrtve (Stanley, 2001).

3.2 Lastnosti zlorabljenih otrok

Na splošno gledano vsaka zloraba otroka na njem pusti določeno psihološko posledico. Te naj bi bile najhujše, ko gre za zlorabo s strani očeta ali katere druge osebe, ki ima očetovsko vlogo v otrokovem življenju, kot so na primer župniki, učitelji, trenerji itd., ali ko gre za nasilne spolne zlorabe. Kakšne posledice pusti tovrstna dolgoročna zloraba na otroku, pa z gotovostjo ni moč napovedati. Nekateri otroci zrastejo v normalne odrasle osebe z višjim pragom dojemanja za razne stiske, drugi spet odrastejo s številnimi psihološkimi težavami. Dolgoročna izpostavljenost spolnim zlorabam se najpogosteje odraža v depresijah, raznih nevrozah, napadih tesnobe, napadih panike, post-travmatski stresni motnji, osebnostnih motnjah ali samomorilnosti. Pri ženskah so pogoste motnje prehranjevanja, kot so bulimija in anoreksija, pa razne zlorabe farmacevtskih sredstev. Zlorabljeni otroci imajo pogosto motnje v intimnosti in pri izražanju čustev naklonjenosti, prijateljstva in ljubezni. Težave imajo tudi s povečanim občutkom krivde in sramu, zaradi vloge, ki so jo pri zlorabi imeli. Nekateri strokovnjaki so menja, da imajo ti otroci večje težave v šoli in pozneje pri iskanju zaposlitve. (Hall in drugi, 2007).

O'Grady (2001) navaja tri značilnosti otrok, ki so žrtve spolne zlorabe:

- **nedolžnost:** ta karakteristika pedofilu ugaja, saj jo premore le otrok;
- **radovednost:** zaradi radovednosti otrok hitreje pristane na pedofilove nenavadne ponudbe, lažje ga prepriča k sodelovanju;
- **zaupljivost:** ta pedofilu omogoča, da z žrtvijo naveže tesne vezi, včasih se iz njunega odnosa razvije prijateljstvo. Otrokovi starši, kot tudi otrok, pedofilu popolnoma zaupajo in ne slutijo, kakšne namene ima.

Vse te tri temeljne otrokove lastnosti delajo otroke še bolj ranljive ter za pedofila bolj zanimive.

3.3 Pomoč in zdravljenje zlorabljenih otrok

Vsekakor je zelo pomembno, da se zlorabo čim prej odkrije in prijavi. Otroka je potrebno takoj odstraniti iz okolja, v katerem je zloraba potekala, in mu nuditi takojšnjo psihološko pomoč. Psihološka pomoč je odvisna od oblike in trajanja spolne zlorabe. Največkrat se priporoča tako individualno kot tudi skupinsko psihoterapijo; v kolikor zloraba ne izhaja od doma, pa tudi družinsko terapijo. Velikokrat se uporabljajo tudi farmacevtska sredstva, kot so razni antidepresivi.

Kot sem že omenil, je potrebno zlorabo čim prej odkriti in prijaviti. Vse bolj je moderna uporaba interneta v te namene, zato je pomembno, da si ne zatiskamo oči pred morebitnimi zlorabami uporabe interneta in le te takoj prijavimo. Veliko je strani na spletu, ki omogočajo anonimno prijavo. Pri nas delujeta strani www.spletno-oko.si in pa www.safe.si.

4 INTERNET

4.1 Zgodovina razvoja

Internet je krajša beseda za dve angleški besedi inter in network, v splošnem smislu je internet računalniško omrežje, ki povezuje več omrežij. Kot lastno ime je Internet javno razpoložljiv mednarodno povezan sistem računalnikov skupaj z informacijami in uslugami za uporabnike. Sistem uporablja način paketno preklopljivih komunikacijskih protokolov TCP/IP. Tako se največje medmrežje enostavno imenuje Internet. Spretnost povezovanja omrežij na ta način se imenuje internetno delovanje

Za začetek interneta se šteje leto 1969, ko je sprva začel delovati kot sistem ARPANET. Razvili so ga pri agenciji za napredne raziskave pri ameriškem obrambnem ministrstvu DARPA (*Defense Advanced Research Projects Agency*). Cilj je bil razviti sistem, ki bi bil sposoben delovati, tudi če bi izpadel kakšen njegov del v vojni. Tako zasnovano podatkovno omrežje naj bi služilo povezavi oddaljenih raziskovalnih institucij s super računalniki za potrebe raziskav, ki jih je naročalo ameriško obrambno ministrstvo. Sčasoma je omrežje preraslo v akademsko in raziskovalno omrežje, kasneje pa je postalo zanimivo tudi za komercialne uporabnike. V tem času je Internet podvojil svojo velikost približno vsakih trinajst mesecev, kar kaže na izredno hitro rast. 1. januarja 1983 je ARPANET spremenil svoje jedro omrežnih protokolov iz NCP (*Network Control Program*), v TCP/IP (*IP-Internet Protocol* in *TCP-Transmission Control Protocol*), kar je dejanski začetek interneta, ki ga poznamo danes (www.isoc.org). Do leta 1994 je bil internet rezerviran izključno za raziskovalne in akademske kroge. Pozneje so to tehnologijo začeli izkoriščati tudi ostali. S širitvijo računalniške tehnologije je internet omogočal možnost sklepanja medsebojnih vezi, vzpostavljanje novih načinov ohranjanja stikov med ljudmi, ki so bili prostorsko in časovno oddaljeni, pojavljali so se interaktivni virtualni prostori, razpravljalni forumi, klepetalnice in blogi (Gombač, 2006).

4.2 Različne opredelitve interneta

Markham (1998, po Oblak, 2002) pravi, da se lahko internet opredeli kot:

- komunikacijsko orodje za prenos raznovrstnih informacij;
- specifični prostor ali družabno okolje, kjer se spoznavajo nove osebe in kjer je možen pogovor z njimi;
- posebna oblika bivanja, kjer ljudje skozi tekst izražajo sebe in spoznavajo druge.

Splet, kot dominantni del interneta, je družbeni in kulturni fenomen. Je omrežje družbenih segmentov v podobi spletnih mest in hipertekstualnih povezav. Obravnavamo ga lahko kot informacijski sistem, kot medij ter kot družbeno omrežje (Oblak, Petrič, 2005, po Gombač, 2006).

- Splet kot informacijski sistem je namenjen hitremu in učinkovitemu priklicu informacij, zasnovan je na hipertekstu. Ponuja tehnično naravnane rešitve in posega tudi na področje sprememb spoznavni procesov, prerazporeditve družbene moči in posledično prispeva k osvobajanju posameznika.
- Splet kot množični medij ima svoje specifične lastnosti, ki ga pomembno in v veliki meri razlikuje od ostalih tradicionalnih medijev. Omeniti je treba predvsem lastnosti kot so hipertekstovnost, ažurnost, interaktivnost, multimedialnost. K temu, da si splet lahko zamislimo tudi kot medij, je najbolj pripomogla njegova popularizacija in razširjenost v sredini 90. let. To je bil namreč čas, ko se je ob bok tradicionalnim množičnim medijem postavil nov kompleksen svet s posebnimi lastnostmi, drugačnimi vsebinami in raznolikimi občinstvi. V takratnem popularnem diskurzu in vsakdanjem življenju se je kmalu vzpostavilo reklo, » če nisi na spletu, sploh ne obstajaš«, kar je mnoge televizijske in radijske producente, časopisne urednike, novinarje in internetne ponudnike tako rekoč prisililo, da se na nove izzive tudi odzovejo. Različni pridevniki in besedne skovanke, kot so digitalna konferenca, on-line novice, spletni, digitalni, ali pogosto tudi kar novi mediji in nova občinstva, so se namreč intenzivno in naglo širili tako v praksi kot tudi v znanstveno-raziskovalni srenji. Splet je prinesel v razmerja do obstoječih, že delujočih in uveljavljenih tradicionalnih množičnih medijev nove pogoje in prakse, učinke in izzive. Splet kot medij predstavlja namreč heterogeno medijsko tehnologijo in kompleksno komunikacijsko platformo, ki producira ohlapno in kompleksno mrežo med seboj povezanih aktivnosti in komunikacijskih aren.

- Splet kot družbeno omrežje je sicer virtualno omrežje, a z zelo relativnimi posledicami. Te se v najbolj splošnem pomenu navezujejo na vprašanje, kateri družbeni akterji so tisti, ki v nekem časovnem obdobju v največji meri določajo produkcijo spletnih kulturnih izrazij.

Internet in njegov razvoj sta torej poleg dobrih lastnosti, hitre dostave ogromnih količin informacij in večje povezanosti med ljudmi prispevala tudi k razvoju kriminala, povezanega s to tehnologijo. V nevarnosti so tako otroci kot tudi odrasli. Odrasli so večinoma tarče premoženjskega kriminala na spletu ali pa raznih internetnih prevar. Otroci pa so bolj izpostavljeni nevarnostim, ki jim pretijo s strani pedofilov in raznih skupin, ki promovirajo take odnose v javnosti. Otrokom nevarnost preti takrat, ko surfajo po straneh interneta, tam naletijo na strani z nezaželjeno vsebino, pa naj so te spolne, nasilne, ali kakšne druge narave. Otroci so v nevarnosti tudi takrat, ko se poslužujejo različnih programov za komuniciranje in se vpisujejo v tako imenovane "chat rooms", tu pa so ponavadi prisotni tudi pedofili in ostali kriminalci, ki iščejo svoje žrtve.

Specifičnost internetne tehnologije je v njeni virtualnosti in anonimnosti. Ti dve lastnosti sta zelo pomembni pri razvoju tovrstne spolne kriminalitete. Kot sem že omenil, je pedofilija psihična motnja, ki je v družbi med najbolj obsojanimi. Ti ljudje se najbolj bojijo svojega odkritja, prav zaradi obsojanja v družbi, saj pedofili niso priljubljeni niti med sojetniki v zaporih. Internet je tako odlično orožje, ki jim zagotavlja veliko mero anonimnosti. Tako se lahko svobodneje gibljejo in iščejo svoje nove žrtve. Druga lastnost interneta, ki je zelo pomembna, je virtualnost. Pomembna je iz dveh razlogov. Prvi razlog vidim v ogromnem prostoru, kjer se lahko naenkrat združijo ljudje iz celega sveta. Ta virtualna soba je polna potencialnih žrtev. Drugi razlog pa je doživljanje interneta, ki v veliki meri briše meje med realnostjo in virtualnostjo. Tako se nekateri naivni otroci ne zavedajo več, kdaj prečkajo mejo med virtualnostjo in resničnostjo. Uporaba interneta in izpostavljanje nekaterim vrstam vsebin vodi do desenzibilizacije določenih predstav v glavah otrok, tako da so ti bolj dovzetni in tudi lažje zavedljivi.

5 SPOLNA ZLORABA OTROK

5.1 Slovenska zakonodaja

Pravo in posebej kazenska zakonodaja ne uporabljata termina pedofilija za ravnanje kot je spolno občevanje ali drugo spolno dejanje z otrokom. Slovenska zakonodaja v novem Kazenskem zakoniku tako dejanje opredeljuje kot spolno zlorabo otrok v poglavju Kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, in sicer v 173. členu, kot spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let.

»Kdor spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z osebo drugega ali istega spola, ki še ni stara petnajst let, pri čemer obstaja očitno nesorazmerje med zrelostjo storilca in žrtve, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let.

Kdor stori dejanje iz prejšnjega odstavka z osebo, ki še ni stara deset let, ali s slabotno osebo, ki še ni stara petnajst let, ali tako da uporabi silo ali zagrozi z neposrednim napadom na življenje ali telo, se kaznuje z zaporom od treh do petnajstih let.

Učitelj, vzgojitelj, skrbnik, posvojitelj, roditelj, duhovnik, zdravnik ali druga oseba, ki z zlorabo svojega položaja spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z osebo, ki še ni stara petnajst let in mu je zaupana v učenje, vzgojo, varstvo ali oskrbo, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

Kdor v okoliščinah iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena kako drugače prizadene spolno nedotakljivost osebe, ki še ni stara petnajst let, se kaznuje z zaporom do petih let (173. člen KZ, 2008).«

Prav tako je omenjena zloraba otrok v drugem odstavku 175. člena zloraba prostitucije.

»Kdor zaradi izkoriščanja sodeluje pri prostituciji druge osebe ali kdor s silo, grožnjo ali preslepitvijo navede, pridobi ali spodbudi drugo osebo k prostituciji, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do petih let.

Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno proti mladoletni osebi ali proti več osebam ali v okviru hudodelske združbe, se storilec kaznuje z zaporom od enega do desetih let (175. člen KZ, 2008).«

S spolno zlorabo je povezan tudi naslednji člen, to je 176. člen Kazenskega zakonika, in sicer prikazovanje, izdelava in posredovanje pornografskega gradiva.

»Kdor osebi, mlajši od petnajst let, proda, prikaže ali z javnim razstavljanjem ali kako drugače omogoči, da so ji dostopni spisi, slike, avdiovizualni ali drugi predmeti pornografske vsebine, ali ji pokaže pornografsko ali drugačno seksualno predstavo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let.

Kdor zlorabi mladoletno osebo za izdelavo slik, avdio-vizualnih ali drugih predmetov pornografske ali drugačne seksualne vsebine, jo uporabi za pornografsko ali drugačno seksualno predstavo ali taki predstavi vedoma prisostvuje, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

Enako se kaznuje, kdor proizvede, razširi, proda, uvozi, izvozi ali drugače ponudi pornografsko ali drugačno seksualno gradivo, ki vključuje mladoletne osebe ali njihove realistične podobe, ali kdor poseduje tako gradivo, ali razkriva identiteto mladoletne osebe v takem gradivu.

Če je bilo dejanje iz drugega ali tretjega odstavka tega člena storjeno v hudodelski združbi za izvrševanje takih kaznivih dejanj, se storilec kaznuje z zaporom od enega do osmih let.

Pornografsko ali drugačno seksualno gradivo iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena se vzame ali njegova uporaba ustrezno onemogoči (176. člen KZ, 2008).«

5.2 Definicija spolne zlorabe otrok

Dejanje spolne zlorabe otroka je podano takrat, kadar odrasel človek ali mladostnik načrtno uporabi otroka za to, da se spolno vzburi in poteši svojo spolno slo. Odrasel človek je v odnosu do otroka zmeraj v položaju močnejšega. Otrok je majhen in neveden. Največkrat tej odrasli osebi tudi zaupa ali je celo odvisen od nje, zato otrok ni sposoben svobodno odločati in zavestno sodelovati pri dejanjih, ki jih zahteva odrasli. Kadar pod temi pogoji pristane na sodelovanje, ni mogoče spregledati, kako zelo to škoduje njegovemu nadaljnjemu razvoju (Frei, 1996).

Spolna zloraba otrok je torej širši pojem od tistega razumljenega s strani širše javnosti, ko to velikokrat povezujemo s prisiljenim spolnim odnosom. Frei (1996) v svojem delu Spolna zloraba prepoznava številne oblike tovrstne zlorabe:

- odraslega vzburja, če vidi, da ga opazujejo nagega in jih v to prisiljuje;
- otroka pokliče, da ga gleda pri spolnem odnosu ali kakem drugem spolnem dejanju, ker to povečuje njegovo vzburjenje;
- odrasli kaže otroku pornografske slike in filme;
- odrasli namenoma opazuje otroka, ko se ta slači, umiva ali kopa;
- otroka pregleduje in se namenoma dotika otrokovih intimnih delov;
- otroka sili k različnim igram, ki služijo njegovemu užitku;
- odrasli izvaja praktično spolno vzgojo;
- odrasli naravnost ukaže otroku kakšno spolno dejanje;
- otroka pripravi, da se sam igra s svojim telesom;

- odrasli se dotika, boža in otipava intimne dele otrokovega telesa, kot so prsi, zadnjica, nožnica, penis;
- otroka uporabi pri snemanju pornografskih posnetkov in filmov;
- odrasli prisili otroka k spolnemu odnosu;
- v kolikor otrok noče sodelovati, ga ta prepričuje, izsiljuje ali mu celo grozi.

6 INTERNETNA VIKTIMIZACIJA OTROK

V ZDA so začeli z intenzivno medijsko kampanjo stopati v boj proti internetnemu kriminalu, bolj natančno internetni zlorabi, povezani s spolnimi delikti. V ameriških časopisih so se tako pojavljale izjave, da internet postaja iz dneva v dan nevarnejši za otroke in najstnike, ki ga uporabljajo, in da profili teh otrok privabljajo agresivne spolne predatorje. Ameriški državni tožilec je v medijih povedal, da pedofili iščejo preko interneta nove možnosti in nove priložnosti povezovanja med seboj. Tudi FBI je opozarjal, da so na videz prijazne internetne strani, kot so My space in Facebook, prav tako naseljene s pedofili in da so dekleta, ki na teh straneh objavljajo svoje resnične podatke, v veliki nevarnosti (Wolak, Finkelhor, Mitchell, Ybarra, 2008). Nekateri pisci so celo opozarjali, da se tovrstne zlorabe hitro širijo in da je svet pred epidemijo spolnih internetnih zločinov. Dejansko stanje ni tako alarmantno in še zdaleč ne tako črno. Razvoj interneta je prav gotovo prispeval k povečanju tovrstnega kriminala, saj omogoča veliko mero anonimnosti in varnosti, za katero se lahko pedofili in drugi spolni sprevrženci skrivajo. To jim daje pogum, da svoje, do sedaj skrite, fantazije tudi uresničujejo. Nobenega posebnega truda ni potrebno več vložiti, da si potešiš svoje družbeno nesprejemljive želje, razen seveda vsaj osnovno znanje uporabe računalnika in brskanja po internetu. Za začetek izbrskajo strani, ki vsebujejo pornografijo ali celo otroško pornografijo. Naslednji korak je ustvarjanje raznih internetnih profilov z različnimi podatki, kjer osebne podatke spremenijo sebi v prid, s temi profili se povezujejo na razne strani ali na razne programe, ki omogočajo medsebojne stike. Tam

iščejo potencialne žrtve in navezujejo stike. Preko interneta se lahko povezujejo z ostalimi pedofili, si z njimi izmenjujejo izkušnje, slike, videoposnetke. Lahko se vključujejo v tako imenovane pedofilske mreže, ki jih lahko celo povežejo v mreže z otroško prostitucijo.

Raziskave o spolnih deliktih, ki se začnejo preko interneta, pa očitno zanikajo stereotipe o internetnih pedofilih in ostalih seksualnih zločincih, ki bi z nekakšnimi ukanami in nasiljem napadali in posiljevali otroke, ki uporabljajo internet. Večina kaznivih dejanj, povezanih z internetom, zagrešijo moški, ki internet uporabljajo za spoznavanje in zapeljevanje mladoletnih otrok, med tem in dejansko spolno zlorabo ali pa celo posilstvom mladoletne osebe pa je kar velik razkorak. (Wolak in drugi, 2008)

Durkin (1997, po O'Donell, Milner, 2008) ugotavlja, da obstajajo štiri načini uporabe interneta v povezavi z zlorabo otrok, in sicer distribucija otroške pornografije, uporaba interneta za lokaliziranje otrok, primernih za zlorabo, uporaba interneta za seksualno sporne debate z otroki in komunikacija z ostalimi pedofili.

6.1 Iskanje osebnega stika

Študije dokazujejo, da večina tistih, ki zlorablja otroke, to dela po zelo podobnih postopkih in ustaljenih praksah. Tisti klasični postopek zlorabe običajno poteka po naslednjem vrstnem redu:

- Najprej se storilec otroku približa in z njim vzpostavi prijateljski odnos, zato uporablja različne programe za komuniciranje, na primer včasih popularni Irc, sedaj modernejši Msn messenger ali Skype. Lahko pa uporablja tudi nekatere internetne strani, ki delujejo kot pripomoček za komunikacijo, kot so npr. Facebook, My space, Netlog itd.. Lahko pa za komunikacijo enostavno uporabljajo le internetno pošto.
- Nato se z njim dobiva na spletu iz prijateljskih razlogov, zveza se pogloblja v tesno prijateljstvo ali zavezništvo. Tako si poskušajo

pridobiti otrokovo zaupanje. Sčasom pogovori preidejo na bolj intimne teme o seksu.

- Sledi uporaba pornografskega materiala, ki ga pokaže otroku. S tem ga prepriča, da je to nekaj običajnega in da to počno tudi drugi otroci. Mogoče mu tudi svetuje ogled določenih internetnih strani. Tako otrok dobi občutek, da je videno nekaj povsem normalnega. Kot mu strokovno rečejo, gre tukaj za postopek desenzibilacije. Večkrat videni prizori postanejo otroku nekaj normalnega in samoumevnega.
- Enak material se nato uporabi za to, da se otroka podučijo točno o tem, kar se bo od njega zahtevalo. Tu mogoče že nastopijo z različnimi prošnjami, naj se otrok slika ali snema in pošlje slike ali video posnetke.
- Naslednji korak je poskus organiziranja dejanskega zmenka, za katerega pa ne sme vedeti nihče, še najmanj pa starši.
- V kolikor uspe zmenek v živo, običajno sledi konkretna fizična spolna zloraba otroka, pa naj bo to spolni odnos z otrokom ali od začetka samo slikanje, snemanje, nedolžno igranje ali katerakoli oblika prej naštetih spolnih zlorab.
- Po zlorabi storilec stikov ne prekine, temveč si z različnimi grožnjami ali obljubami pridobiva otrokovo molčečnost in nadaljnje sodelovanje.

Seveda se potek spolne zlorabe spreminja glede na posamezne primere in okoliščine zlorabe. Če se zloraba zgodi v domačem okolju, vse skupaj poteka hitreje in se otroka načeloma zlorablja večkrat. Prav tako se kažejo spremembe pri zlorabah zelo majhnih otrok (Kukovič, Strojanišek, 2007).

Zaradi pretirane varnostne kampanje proti zlorabam interneta je javnost hitro okarakterizirala osebe, ki naj bi internet zlorabljele za svoja deviantna spolna nagnjenja. Najpogosteje se uporabljajo imena »online predators« ali pa kar pedofili. Vendar pa moramo vedeti, da vsi spolni izprijenci, ki si pomagajo z internetom, niso nujno

pedofili, ampak po raziskavah sodeč pedofili zajemajo le majhen delež med vsemi temi izprijenci. Prav tako pa raziskave kažejo na zelo majhen delež tistih s sadističnimi in nasilnimi nagnjenji. Če se ozremo nazaj na medicinsko definicijo pedofilije, nam ta pove, da gre za osebe, ki jih spolno privlačijo predpubertetne osebe. Številni avtorji opozarjajo, da bi pedofili s težavo iskali in rekrutirali svoje žrtve, ker naj bi bili predpubertetniki malo populirani na spletu. Veliko večja je populacija najstnikov, ki so dejansko najbolj rizična grupa za kakršenkoli napad s strani internetnih predatorjev. Avtorji članka *Online predators and their victims* Wolak, Finkelhor, Mitchell in Ybarra (2008) menijo, da otroci pred puberteto veliko manj uporabljajo internet za komuniciranje, hkrati pa naj bi bili dosti bolj nadzorovani s strani staršev kot pubertetniki. Menijo tudi, da naj bi bili mlajši otroci manj dovzetni za sprejemanje povabil v pogovore s tujci in začenjanje raznih vrst zvez preko interneta. Temu je tako zaradi razvojnih razlogov, kajti otroci pred puberteto niso tako zainteresirani za ustvarjanje prijateljskih, romantičnih in spolnih zvez, kot so to na primer najstniki. Čeprav so primeri, ko pravi pedofili uporabijo internet za zapeljevanje otrok in dejansko fizično spolno zlorabo, redki, pa vseeno ne moremo popolnoma izključiti verjetnosti, da se tudi pedofili številčno poslužujejo interneta za potešitev svojih potreb. Večinoma internet uporabljajo za pridobivanje in širjenje otroške pornografije, za povezovanje z ostalimi pedofili ter za vključevanje v razne pedofilske mreže.

Kot smo ugotovili, interneta ne zlorablajo samo pedofili, nekatere žene spolna želja po odnosih z mladoletnimi osebami, ki so že v puberteti. Ti so strokovno poimenovani hebefili. Efebofile pa privlačijo izključno samo mladoletniki moškega spola. Čeprav so spolni odnosi med mladoletno in odraslo osebo zakonsko prepovedani, pa tu ne gre za vrsto mentalne deviacije kot pri pedofiliji. Tu gre za spolni odnos s spolno zrelo osebo in se ne more šteti kot psihično motnjo, kvečjemu gre za kršitev družbenih norm (Nunez, 2003, po Wolak in ostali, 2008).

6.2 Posest in distribucija otroške pornografije

Nevarnost na internetu ne preti samo s strani spolnih izprijencev, ki iščejo svoje žrtve, da bi jih kasneje zvabili na resnični zmenek in nato fizično spolno zlorabili. Pedofili in ostali tovrstni deviantneži na različne načine uporabljajo internet.

Otroška pornografija je bila v šestdesetih letih prejšnjega stoletja javno razširjena v pornografskih revijah, danes pa je najbolj razširjena na internetu. V zadnjih letih postaja otroška pornografija vedno bolj moteč dejavnik internetne realnosti ter vedno večji družbeni problem. Otroci, ki uporabljajo internet, se lahko srečajo s pornografskim materialom ali pa sami postanejo žrtve številnih pedofilov. Ti si otroško pornografijo ogledujejo iz predvsem enega razloga, potešiti želijo svoje spolne fantazije. Poleg tega jim vedenje, da niso edini uporabniki tovrstnih storitev, daje občutek, da njihove fantazije niso tako bolne in nesprejemljive. Ta dejavnost je tudi zelo dobičkonosna. Kar pomeni, da nekateri pedofili ne zadovoljujejo le spolnih potreb, temveč ob tem tudi veliko zaslužijo (O'Donell, Milner, 2008).

Otroci lahko dostopajo tudi do otroške pedofilije na internetu in to z neverjetno lahkoto. Pornografija, katere ogled je zakonsko dovoljen le odraslim v fizičnem svetu, je tako otrokom dostopna preko spleta. Otroci si lahko ogledujejo tudi strani z neobičajnimi seksualnimi prizori, ki so v nekaterih državah prepovedani tudi odraslim. Dostop do strani z nezaželeno seksualno vsebino pa lahko otroci dobijo tudi nehote.

- Že narobe napisan URL (*Uniform Resource Locator*) naslov jih lahko privede do strani s seksualno vsebino. Pred leti se je pojavil primer ameriške vladne internetne strani Nasa.gov, ki so jo mnogi napačno iskali pod Nasa.com, to pa je bila ena od strani s pornografsko vsebino.
- Iskanje po nekaterih iskalnikih lahko kot možne rezultate iskanja navede tudi strani s pornografsko vsebino. Med iskanjem enostavnih besed, kot so npr. deček, deklica, pes, igrača itd., lahko otroci naletijo na neželjene vsebine.

- Glede na delovanje iskalnikov lahko oblikovalci tovrstnih internetnih strani priredijo delovanje iskalnika, ki med iskanjem otroških internetnih strani prikaže tudi naslove pornografskih strani. Iskalniki pošiljajo tako imenovane majhne robote ali pajke, ki s svojo mrežo skušajo zajeti čim več spletnih strani, katerih informacije nato pošljejo nazaj v velike baze podatkov. Kompleksni algoritmi prebirajo te informacije, ki so večinoma v obliki teksta. Kako hitro ali kje na seznamu rezultatov iskanja bo neka stran, je odvisno od števila povezav na tej spletni strani, ki vodijo do ključnih besed, števila drugih spletnih strani, ki imajo povezavo do te spletne strani in od tega, kako pogosto se spletna stran obnavlja s svojo vsebino vred. Z razumevanjem metodologije taktike iskalnika in tega, kako deluje, je pot do tega, kako izdelati spletno stran, da se ta uvrsti na sezname določenih iskanj, še posebej pri nekaterih popularnih ključnih besedah, lahka. S tem se ponuja priložnost, da oblikovalci pornografskih internetnih strani zavoljo večjega obiska in s tem posledično večjega zaslužka, prirejajo rezultate iskanja pri popularnih iskalnikih.
- Sploh pa linke oziroma povezave do pornografskih strani dnevno dobivamo na naslove internetnih poš, lahko pa tudi nehote kliknemo na nekatera pop-up okna, ki se kar naenkrat pojavijo na straneh, ki jih pregledujemo.

To je bilo samo nekaj načinov, kako lahko otroci nehote pridejo na strani s seksualnimi prizori. V kolikor jih žene njihova radovednost in si želijo prav ogleda tovrstnih strani, pa resnično pri tem ne naletijo na nobeno težavo (O'Donell, Milner, 2008).

V novi medij je prodrła pornografija kot poseben kulturno-sociološki fenomen. Na internetu je pornografija doživela najširšo možnost vizualizacije, ki je dosedanji mediji niso imeli. Tudi na internetu je več načinov prikazovanja in širjenja otroške pornografije (O'Donell, Milner, 2008):

- na spletnih straneh, z možnostjo pregleda multimedialne vsebine;

- IRC (Internet Relay Chat) servis oziroma pogovorni sistem, ki omogoča sestavo pogovora posameznih interesnih skupin uporabnikov interneta, v tem primeru skupin porabnikov pedofilije;
- Peer to peer tehnologija, tu gre za direktno povezavo med dvema oseba na internetu. Včasih so to bili programi kot so Napster ali pa Gnutella, prvotno zasnovani za deljenje glasbe. Tovrstni programi omogočajo vsakemu posamezniku, ki ima možnost povezave na internet, da postane hkrati strežnik in klient, kar pomeni, da lahko od drugih uporabnikov hkrati pobira željeni material in ga takoj deli z drugimi;
- e-mail oziroma elektronska pošta, ki omogoča prenos nenadzorovane pornografske vsebine v različnih oblikah.

Mnogi strokovnjaki pa opozarjajo, da je ocena, ki govori o številu fotografij na internetu, zelo nizka. Bolj zastrašujoči so trendi, ki se zadnje čase kažejo na slikah. Le te imajo v ozadju vidne računalnike, kar dokazuje, da so zlorabe postavljene v domače okolje, v prostore, ki so načeloma sinonim za varnost. To kaže, da so veliki del novejših otroške pornografije ustvarili ljudje, ki so jim otroci zaupali (O'Donell, Milner, 2008).

7 INTERNET - PRIPOMOČEK PEDOFILOV

Internet je kot novi medij prevzel vse vsebinske značilnosti klasičnih medijev in jim dodal nove razsežnosti. Pojav interneta je ponudil izjemno priložnost za delovanje pedofilskim mrežam. Pred širitvijo interneta je bil pedofilski material dostopen le v tiskani ali filmski obliki. Internet namreč postaja najbolj množičen medij, dosegljiv vsakomur (pogojno, kdor ima računalnik s programsko opremo in telefonsko linijo) in od povsod. Pornografija je na internetu dobila možnost, kakršne ni imela še v nobenem mediju, kajti udeleženec v internetu je lahko ponudnik in sprejemnik informacije (pornografije). V internetu lahko vsak sodeluje aktivno.

V klasičnih medijih je imel možnost ponuditi informacijo, v našem primeru pornografijo, samo tisti, ki je imel znanje, denar in tehnologijo, na svetovnem spletu pa je to lahko vsakdo, ki ima kakršnokoli pornografsko ponudbo (Kukovič, Strojanšek, 2007).

7.1 Prednosti interneta za pedofile

Zaradi narave pedofilov in njihovih osebnostnih lastnosti lahko ugotovimo, da je za pedofila ali pa nekega drugega spolnega izprijenca pomembna predvsem anonimnost. Običajno so to na videz povsem normalni ljudje, v družbi ne izstopajo, ni jih moč prepoznati na videz, ker sami v to vlagajo veliko energije. Vsi vemo, da so pedofili med najbolj obsojanimi in preziranimi člani družbe. Prav zaradi tega je zelo pomembno, da njihove posebne spolne želje ostanejo še naprej prikrite ostalim. Internet jim to v določeni meri omogoča. Lahko si ustvarjajo izmišljene identitete, s katerimi se vključujejo v stike z ostalimi na spletu. Druga lastnost je uporaba v domačem okolju, kjer se počutijo varne in popolnoma sproščene. Tretja lastnost pa je hiter in enostaven dostop do informacij in ostalega materiala.

7.1.1 Hiter prenos podatkov, slik, video posnetkov in ostalega materiala

Hitrost je prva prednost. Možnost prenosa slik in podob hitro, ne glede na geografsko distanco, je pomenila pomembno pridobitev za pedofilske mreže. Pošiljanje materiala po pošti je bilo veliko bolj rizično, saj je pri počasnejšem prenosu več možnosti za odkritje. Prav tako je lažje in hitreje pritisniti na gumb in izbrisati vse v računalniku, kot pa uničiti slike in filme, ki jih hraniš na dnu omare (Kukovič, Strojanšek, 2007).

Internetna tehnologija se ni le širila in vstopila v skoraj vsak dom, ampak se je razvijala tudi na hitrosti prenosa podatkov. Tako je še ne dolgo nazaj za prenos ene slike bilo potrebno čakati kar nekaj minut, sedaj to traja nekaj sekund, tisti z boljšo povezavo lahko v nekaj minutah sedaj preko spleta prenesejo cele filme. Tudi ostala tehnologije je pedofilom v pomoč, tako so zdaj na voljo skenerji, ki pretvorijo tiskane slike v

računalniški zapis v nekaj sekundah, ali pa kar digitalni fotoaparati. Slikanje in prenos podatkov z digitalnega fotoaparata je zelo enostavno in hkrati iz procesa izključi tretjo osebo, ki bi morala slike razvijati in na tak način omogoča še večjo anonimnost in varnost pedofilom.

7.1.2 Relativno visoka stopnja varnosti

Internet ponuja veliko možnosti zaščite. Razne šifre in kode lahko zaščitijo mreže pred zunanjimi vdori. Predvsem pa je pomemben občutek varnosti, ki jo posameznik doživlja, ko »surfa« po internetu v zavetju svojega doma. Frei (1996) v svojem delu Spolna zloraba pravi: »Tam, kjer naj bi bil otrok najbolj varen in naj bi občutil največje zaupanje, namreč v okviru svoje lastne družine in lastnega doma, je spolna zloraba najpogostejša.« Torej ni le pomembno, da se počuti varnega samo tisti, ki uporablja internet za raznovrstne zlorabe, ampak tudi potencialna žrtev.

Otroci so tako bolj drzni pri raziskovanju spolnosti na internetu, ko so sami v svojih sobah, sami doma za računalnikom. Tu bi rad poudaril, da gre za relativno varnost, kajti občutek varnosti, ki ga otrok čuti, ko je doma sam za računalnikom, je lahko zelo varljiv. Tisti občutek, češ, saj mi računalnik nič ne more, ne more mi škodovati, ne more me poškodovati, ne more mi storiti nič žalega, je fiktiven. Dolgotrajna izpostavljenost določenim vsebinam lahko spremeni otrokov razvoj in dojemanje resničnega sveta. Kaj kmalu se lahko zabriše tista linija med resničnim in virtualnim prostorom, ki ga otroci doživljajo na internetu. Taki otroci so bolj dovzetni za kakršno koli obliko zlorabe, kajti ne zavedajo se, da jim to škodi in da so posledice lahko resnične.

Relativni občutek varnosti pa imajo tudi pedofili in ostali prestopniki. Kljub vsej zaščiti, raznim ključem, kodam, izmišljenim identitetam še vedno obstaja možnost, da te odkrijejo, da ugotovijo tvojo resnično identiteto. Tega veliko ljudi ne ve, zato pravim, da je tudi za tiste, ki zlorablajo internet, ta občutek varnosti le relativen. Z vsako prijavo na splet puščamo za seboj neko sled. Tako nas zlahka izsledijo, tako razni hekerji, kot tudi razne organizacije, ki skrbijo za varnost. To počnejo preko IP naslova.

IP naslov je številka, ki natančno določa računalnik v omrežju Internet. Kratica IP označuje Internet Protocol. Število je 32-bitno, za bolj pregleden prikaz je običajno zapisano s štirimi osembitnimi vrednostmi v desetiški obliki npr. 193.95.198.35 (www.isoc.org). Preko tega naslova nas lahko izsledijo do našega osebnega računalnika.

7.1.3 Relativna anonimnost

Internet pa nudi tudi skoraj popolno anonimnost. Člani se lahko predstavljajo pod različnimi imeni, dostopajo preko različnih računalnikov in jih je zato zelo težko odkriti. Uporabniki niso izpostavljeni oceni družbe, v kateri živijo, saj jim ni treba vstopiti niti v kinematografsko dvorano niti kupiti video kasete ali pornografske revije, in se s tem izpostaviti kritičnemu ocenjevanju konkretne družbene sredine (Kukovič, Strojanshek, 2007).

Veliko težavo pri iskanju in kaznovanju zločincev predstavlja anonimnost uporabnikov spleta. Pri prikazovanju posnetkov in postavljanju strani s spolno vsebino ali z nasilno vsebino je težko najti povezavo med vsebino in osebo, ki je vsebino objavila. Prav tako ni moč dobiti pravih podatkov o osebah, ki svoje žrtve iščejo po straneh za pogovore, saj ti uporabljajo "nickname" vzdevke in izmišljene podatke, ki jih ob prijavi na strani posredujejo, poleg tega pa je možno, da se na splet prijavljajo preko tujih računalnikov ali računalnikov v skupni rabi. Velikokrat policijske enote, ki so usposobljene za boj proti internetnemu kriminalu, uporabljajo podobne metode kot zločinci. Na strani za pogovore se prijavljajo kot otroci s težavami, ki iščejo prijatelja in tako privabijo internetne plenilce in z njimi organizirajo zmenek v živo. Na tak način lahko pridejo do prave identitete zločincev.

7.1.4 Dolgotrajna izpostavljenost določenemu materialu ima na otroke negativne posledice

Dolgotrajna izpostavljenost na nasilne, deviantne spolne vsebine ima določene posledice za razvoj otroka. Kalin (1997) je mnenja, da prekomerna izpostavljenost nasilnim vsebinam povzroča naslednje posledice:

- učenje deviantnega vedenja in razvoj deviantnega značaja. Kot smo spoznali, imajo mediji poleg ostalih funkcij tudi izobraževalno funkcijo. Torej ob gledanju nasilne vsebine otroci prevzamejo in se naučijo tudi agresivnega vedenja in sprejmejo nasilje kot način reševanja problemov. Omenjam fenomen stripovskih večnih dvobojev med dobrimi junaki in zlobneži, kjer se otroci naučijo dveh stvari: dobre sile vedno porazijo zle sile z nasiljem, zlobneži pa kljub vsem zlu vedno zbežijo in praktično niso kaznovani za svoje zlo ali pa je ta kazen tako mila, da se skoraj splača biti zloben. Prav tako kot za nasilje, velja tudi za področje spolnosti, da se na internetu lahko otrok veliko nauči tudi o spolnosti. Vendar ima ogled spolnih vsebin, kjer na primer prikazujemo spolne odnose med odraslimi in otroki, na otroka tak učni efekt, da mu postanejo, za družbo, nedopustni spolni odnosi nekaj povsem običajnega in ta efekt je voda na mlin pedofilom;
- desenzibilizacija. Otroci, izpostavljeni nasilju in raznim deviantnim spolnim vsebinam v medijih lahko postanejo manj občutljivi na te stvari v resničnem svetu in razvijejo slabši čut za sočustvovanje z žrtvami nasilja ali z žrtvami zlorabe. Enostavno povedano jih resnično nasilje in zloraba ne ganeta toliko. Meja med resničnim svetom in svetom, posnetim v filmih ali kreiranim v video igrinah ali na spletu, se zabriše. Taki otroci se ne zavedajo posledic realnega nasilja in ireverzibilne narave agresivnih dejanj v resničnosti. Prav tako kot za nasilje, veljajo omenjene ugotovitve tudi za spolnost;

- razvoj neupravičenega strahu pred resničnimi spolnimi odnosi in resničnim svetom. Tretji efekt je strah pred resničnim svetom ali kot ga imenujejo Američani "Mean world syndrome". Gre za popačenje otrokove percepcije in zaznavanja realnega sveta, razvije se neupravičen strah. Mean world syndrome je v Ameriki tudi vzrok za povečano skrb za varnost, večjo prodajo strelnega orožja za namen varnosti, alarmnih sistemov, ključavnic, kamer in psov čuvajev. Prav tako pa se pretirava v odnosu do internetne varnosti. Ta efekt ima ravno nasprotno posledice kot desenzibilizacija. Stvari, videne na internetu, ki so včasih ekstremne narave, otroke prestrašijo in ti resnični svet doživljajo mnogo bolj stresno in z bojznijo. Tudi ta efekt pa pomaga internetnim predatorjem. Otrok lahko tako razvije strah pred spolnimi odnosi in spolnostjo na sploh. Običajni in povsem normalni spolni odnos za takega otroka pomeni stresno situacijo. Taki otroci so toliko bolj dovzetni za določene vrste zlorabe.

8 ZAŠČITA OTROK PRED NEVARNOSTMI INTERNETA

8.1 Zakonodaja

Slovenska zakonodaja ščiti otroke pred pedofili predvsem v Kazenskem zakoniku RS, in sicer v členih 173 - Spolni napad na osebo mlajšo od petnajst let, 175 - Zloraba prostitucije, 176 - Prikazovanje, izdelava in posredovanje pornografskega materiala.

Tudi Zakon o kazenskem postopku ureja to področje v 518. členu, ki se glasi:

»Kadar gre za kazniva dejanja ponarejanja denarja in spravljanja ponarejenega denarja v obtok, neupravičenega izdelovanja, predelovanja in prodaje mamil in strupov, trgovine z belim blagom, izdelovanja in širjenja pornografskega gradiva ali za kakšno drugo kaznivo dejanje, glede katerega je po mednarodnih pogodbah dogovorjena centralizacija podatkov, mora organ, pred katerim teče kazenski postopek, brez odlašanja poslati ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve, podatke o kaznivem

dejanju in storilcu, sodišče prve stopnje pa tudi pravnomočno sodbo. Kadar gre za kaznivo dejanje pranja denarja ali za kaznivo dejanje v zvezi s pranjem denarja, se podatki brez odlašanja pošljejo organu, ki je pristojen za preprečevanje pranja denarja.«

Zakon o Javnih glasilih prav tako ščiti otrokove pravice v 26. členu:

»Oglasi, namenjeni otrokom ali v katerih nastopajo otroci, morajo upoštevati posebno dovzetnost otrok in ne smejo propagirati nasilja, pornografije ter drugih vsebin, ki bi lahko škodovale njihovemu zdravju, duševnemu in telesnemu razvoju.

Za resničnost in točnost navedb oziroma podatkov je odgovoren naročnik oglasa, za skladnost oglasa z zakonom in programsko zasnovo pa odgovorni urednik.«

Evropska komisija je Evropskemu parlamentu predložila osnutek okvirne konvencije za boj proti spolnemu zlorabljanju otrok in proti otroški pornografiji, s čimer želi doseči harmonizacijo zakonskih in regulativnih ukrepov v vseh državah članicah EU. Ministrstvo za informacijsko družbo je v začetku marca 2003 pripravilo Zakon o ratifikaciji Konvencije o kibernetiski kriminaliteti (Kukovič, Strojanšek, 2007).

8.2 Nevladne organizacije

Ob tako hitri širitvi interneta se skupaj s kriminalom razvijajo tudi organizacije, ki se bojujejo proti zlorabam na spletu. Poleg vladnih organizacij v sklopu ministrstva za notranje zadeve so se vse bolj pojavljale tudi nevladne organizacije, ki so delovale proti pedofilom in ostalim spolnim deviantnežem ter proti distribuciji otroške pornografije.

Tako so se razvile številne nevladne organizacije, ki se borijo proti otroški pornografiji z ozaveščanjem staršev, otrok ter aktivnim iskanjem spornih vsebin. Britanska skupina Internet Watch Foundation deluje z namenom zmanjšanja ilegalnih vsebin na internetu, na svoji spletni strani imajo številne nasvete za uporabo interneta in zaščito otrok pred spolnimi iztirjenci. Podobno dejavnost in vsebino lahko najdemo tudi na straneh ICRA

– Internet Content Rating Association in ASACP - Association of Sites Advocating Child Protection. Organizacija Cyber Angels iz ZDA deluje že od leta 1995 in danes velja za največjo nevladno organizacijo, ki skrbi za izobraževanje na področju varne uporabe interneta (O'Donell, Milner, 2008). Tu so še organizacije kot so MAPI - Movement against pedophilia on the internet ali pa ECPAT – End child prostitution and trafficking for sexual purposes (Stanley, 2001).

Pri nas deluje internetna stran www.safe.si, ki je projekt Fakultete za družbene vede in Arnesa. Safe.si je točka osveščanja o varni rabi interneta v Sloveniji. Namenjena je otrokom, mladostnikom, staršem in učiteljem. Namenjena je tako tistim, ki nove informacijsko-komunikacijske tehnologije že redno uporabljajo, kot tistim, ki jih bodo šele začeli uporabljati. Aktivnosti osveščanja temeljijo na naslednjih temah: zasebnost in varnost na internetu, škodljive, nelegalne vsebine na svetovnem spletu, avtorsko pravo, tehnični vidiki (zaščita). Vizija projekta SAFE-SI je, da med izbranimi ciljnim populacijami s sprotim zagotavljanje preverjenih informacij in nasvetov za varno rabo novih tehnologij v Sloveniji doseže visoko stopnjo osveščenosti (www.safe.si).

Druga internetna stran je www.spletno-oko.si. To je slovenska spletna prijavna točka, kjer lahko anonimno prijavite otroško pornografijo in sovražni govor na internetu. Spletno-oko.si deluje v okviru komunitarnega programa Varnejši internet plus in organizacije INHOPE. Kot člani svetovalnega telesa pri projektu sodelujejo tudi Vrhovno državno tožilstvo Slovenije in Policija ter predstavniki medijev in ostalih organizacij, ki aktivno delujejo na področju varovanja pravic otrok. Projekt financira Generalni direktorat za informacijsko družbo pri Evropski komisiji, Direktorat za informacijsko družbo v okviru Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo in partnerji, kot so Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Zveza potrošnikov Slovenije in Sekcija ponudnikov internet storitev Slovenije. Sodelovanje podobnih točk v Evropi se je izkazalo za učinkovit ukrep v boju za zmanjšanje nezakonitih vsebin na internetu. Slovenski uporabniki interneta lahko zdaj tudi sami z anonimnim poročanjem o obstoju potencialno nezakonitih vsebin prispevate k varnejšemu internetu (www.spletno-oko.si).

Inhope je krovna organizacija spletnih prijavnih točk za nezakonite vsebine na internetu. Skrbi za povezovanje in sodelovanje med točkami. Glavna cilja organizacije sta

odstranitev otroške pornografije s spleta in zaščita mladih pred nezakonito uporabo interneta. Glavne funkcije organizacije so izmenjava izkušenj in znanja, podpora novim prijavnim točkam, izmenjava prijav, sodelovanje z nosilci sorodnih pobud zunaj EU in izobraževanje in informiranje institucij za oblikovanje politik, zlasti na mednarodni ravni. Vrednote, ki jih zagovarjajo, so predvsem svoboda interneta, zavezanost k primerni uporabi interneta in skupna odgovornost vlad, izobraževalnih institucij in internetne industrije pri zaščiti mladih (www.spletno-oko.si).

8.3 Preventiva

8.3.1 Izobraževanje staršev in otrok

Preventiva poteka predvsem preko seznanjanja staršev o nevarnostih na internetu. Največji problem je prav v tem, da že sami starši niso seznanjeni z nevarnostjo, kaj šele otroci. Izobraženost staršev bi tako privedla do večjega nadzora nad svojimi otroki, ko so ti na internetu. Ker pa je internet sedaj dostopen že za vsakim vogalom, naj bo to knjižnica, šola, bar itd., je pomembno tudi, da so o nevarnostih, ki jim pretijo, obveščeni tudi otroci sami. Del preventive je torej pospešeno ozaveščanje tako staršev kot tudi otrok. Svoje otroke lahko najbolje zaščitijo prav njihovi starši. Preden dovolijo svojemu otroku samostojen dostop do interneta, bi jih morali seznaniti s potencialnimi nevarnostmi, ki jih prinaša internet. Preko internetnega portala www.safe.si se organizirajo pri nas razni seminarji za starše, na katerih si starši pridobijo osnovno znanje o uporabi interneta in o zagotavljanju varnosti. Vzporedno pa organizirajo tudi raznovrstne delavnice za otroke, kjer ti spoznavajo zabavno stran interneta in spodbujanje uporabe interneta skupaj s starši (www.safe.si).

8.3.2 Programska oprema "Blockerji" in "Filtri"

Drugi del preventivnih dejanj je izvajanje pritiska na ponudnike internetnih storitev. Poleg odkritega pogovora s svojimi otroki pa jih lahko zaščitijo tudi z različnimi filtri ali blockerji, ki jim preprečujejo dostop do strani s spornimi vsebinami. Nekateri

programi sledijo otrokovemu deskanju po internetu, drugi snemajo pogovore otrok v klepetalnica in starše prek e-pošte pravočasno obvestijo v primeru nevarnosti, tretji pa zaustavljajo elektronsko pošto s sporno vsebino. Programe lahko starši naložijo na svoj računalnik z različnih spletnih strani. Prav tako lahko na spletnem brskalniku, ki ga uporabljajo, nastavijo stopnjo prepustnosti, ki onemogoča iskanje vsebin s pornografsko vsebino. Na največjem slovenskem spletnem brskalniku www.najdi.si deluje družinski filter, ki staršem omogoča, da zavarujejo svoje otroke pred nezaželenimi, vsiljivimi pornografskimi vsebinami in drugimi oblikami nasilja nad mladostniki. Družinski filter so razvili v podjetju Noviforum, v sodelovanju z Uradom za mladino Republike Slovenije. Večplastna tehnologija filtriranja učinkovito onemogoča prikazovanje povezav na strani, kjer so objavljene otrokom neprimerne vsebine. Gre za prvo tovrstno storitev v Sloveniji in je neposreden odziv na naraščajoči problem virtualnega nasilja, kot sta pedofilija in pornografija, v slovenskem delu svetovnega spleta. Nevarne vsebine na internetu, kot je npr. pornografija, so vedno bolj razširjene in lahko dostopne tudi otrokom in mladostnikom. Več kot 80 % vsega slikovnega materiala na internetu je pornografskega. Raziskava, ki jo je naredila ameriška carinska služba, ocenjuje, da obstaja preko 100.000 strani, ki ponujajo otroško pornografijo ali pedofilski material. Spolnost na internetu je problem, ki se ga večina staršev še vedno ne zaveda. Raziskava, ki jo je naredila londonska ekonomska šola, je postregla s sledečimi podatki. Ugotovili so, da je devet izmed desetih otrok med osmim in šestnajstim letom starosti že videlo pornografijo na internetu. Zastrahujoče število seveda narašča, zato je treba čim hitreje ukrepati. Ker se tudi pri nas približujemo zahodni Evropi na področju uporabe interneta, lahko predvidevamo, da se nekaj podobnega dogaja tudi v Sloveniji. Večina najstnikov uporablja internet doma, takoj po šoli, ko so starši v službi, kar jim omogoča brezskrbno brskanje po straneh s pornografsko vsebino. Ustaljena praksa današnjega porno podjetnika je objavlanje brezplačnih mamljivih podob na svojih spletnih straneh kot vaba za pridobivanje novih naročnikov. Porno strani poimenujejo z nedolžnimi imeni, kot so Bambi ali Palček Smuk, tako da lahko otroci z neomejenim dostopom do interneta vidijo porno slike, ko na takšne strani naletijo naključno ali jih poiščejo namenoma. Do nevarnih strani pridejo po razmeroma lahki poti, tudi če jih ne iščejo, še manj dela pa imajo, če hočejo zadostiti svoji radovednosti. Najbolj običajni načini, s katerimi pedofili z nezakonitimi spolnimi nameni preko interneta stopajo v stik z otroki, so klepetalnice, takojšnja sporočila in elektronska pošta. Prav otroci velikokrat radi posredujejo svoje osebne podatke, se hitro navežejo na osebe, ki jih spoznajo na spletu.

Veliko otrok vstopa v klepetalnice brez nadzora ali prisotnosti staršev. Otroci so zaupljivi in dojemljivi in jih je zato potrebno zaščititi. Vklon družinskega filtra je zelo enostaven. Na spletni strani www.najdi.si/filter/ izbereš opcijo za vključitev družinskega filtra in to potrdiš še s klikom na narisano disketo. Tako se storitev shrani na vaš računalnik in vas s tem zavaruje pred neželjenimi vsebinami. Na isti strani se nahajajo tudi podrobnejše informacije o storitvi, ki pa so povzete zgoraj (Kukovič, Strojšansek, 2007).

Drugod po svetu se uporabljajo programi kot so CyberPatrol, NetNanny, Surf Watch, Cyber sitter itd. To so samo nekateri programi, ki se uporabljajo kot blokada, ki deluje dvosmerno. Blokira dostop do strani z nezaželeno vsebino in hkrati preprečuje nenadzorovano pošiljanje osebnih podatkov v svetovni splet.

8.3.3 Pritisk na ponudnike internetnih storitev

Avstralska vlada je ubrala drugačen pristop. Z zakonodajo so začeli izvajati pritisk na ponudnike internetnih storitev in s tem zagotovili nekakšno samoreguliranje internetnega sveta. Določili so nekakšen klasifikacijski sistem, (National classification board system) s katerim so vsebine na internetu označevali. Vsebine označene s črkami RC ali pa z X so prepovedane, vsebine označene s črko R, pa so dovoljene samo ogledu polnoletnim osebam nad osemnajst let. Ponudniki internetnih storitev so zavezani k svetovanju uporabe nove programske opreme (filtrov). Od njih pa ne zahtevajo, da aktivno nadzorujejo in klasificirajo internetne vsebine. To nalogo ima ABA (Australian Broadcasting Authority). Ko ta zazna nezaželeno vsebino, obvesti ponudnika internetnih storitev, ta pa more vsebino s spleta umakniti ali blokirati njen dostop (Stanley, 2001).

8.3.4 Strani z anonimno prijavo

Največji korak v preventivi je ustvarjanje internetnih strani, ki opozarjajo na nevarnosti in hkrati ponujajo anonimno prijavo vsakršnih zlorab. Pri nas pod okriljem organizacije

Inhope deluje internetna stran Spletno oko. Preko tovrstnih spletnih strani lahko vsakdo prispeva svoj delež k večji varnosti na spletu. Poleg anonimne prijave zlorab pa so običajno take strani še vir različnih informacij o zlorabi in tudi vir številnih nasvetov, kako varno uporabljati internet.

8.3.5 Sodelovanje policije in šole

Vendar pa preventive ne gre prepuščati zgolj nevladnim organizacijam, tudi policija se mora aktivno vključevati v zagotavljanje varnosti na spletu. Slovenska policija aktivno sodeluje tudi s prej omenjenim spletnim portalom Spletno oko. Smiselno bi bilo, da bi policija imela več preventivnih akcij, ne zgolj izdajanje brošur in sodelovanje z nevladnimi organizacijami. Lahko bi aktivnejše sodelovali s šolami in otroke poučevali o nevarnostih na internetu. Policisti bi tako lahko obiskovali šole in poučevali otroke o nevarnostih, ki jim pretijo z nepravilno uporabo interneta. Prav tako pa je potrebno izobraževati tudi učitelje. Zveza prijateljev mladine tako po številnih mestih po Sloveniji organizira seminarje za učitelje, kjer jih poučujejo o zabavni in varni uporabi interneta. V letu 2007 so bili organizirani štirje seminarji po vsej Sloveniji (www.safe.si).

8.3.6 Internetne strani s poučnimi vsebinami

Stanley (2001) v članku Zloraba otrok in internet (Child Abuse and the internet) meni, da bi lahko bila preventivna dejanja usmerjena bolj v določen tip otrok, v tiste rizične skupine otrok. Določeni otroci, ki imajo večje težave pri odraščanju, pri iskanju prijateljev, pri učenju itd., in so potencialno večje žrtve internetne zlorabe, potrebujejo večjo pozornost. Janet Stanley meni, da bi bilo potrebno razvijati in ustvarjati več internetnih strani s poučnimi vsebinami, spletne strani, kjer bi lahko otroci pridobivali tako znanje kot tudi nasvete od strokovno usposobljenih ljudi. Otroci bi se tako lahko anonimno zaupali osebi, ki bi jim lahko strokovno svetovala k rešitvi kakršnih koli težav in problemov, namesto da se zatekajo k raznim programom za komunikacijo in preko teh iščejo zaupno zvezo, s katero bi reševali probleme, zvezo, za katero lahko

stoji pedofil. Več bi bilo lahko strani s poučno spolno vsebino, kjer bi otroci zadovoljevali svojo radovednost in hkrati varno pridobivali znanje o spolnosti. Tako bi preprečili ogledovanje pornografskih strani in strani z drugačnimi nezaželenimi vsebinami (Stanley, 2001).

9 BOJ PROTI ZLORABI INTERNETA – ODMEVNEJŠE POLICIJSKE AKCIJE

Razvoju in hitremu širjenju internetne zlorabe so se morale prilagoditi tudi policija in ostale vladne varnostne organizacije po svetu. Med odmevnejšimi policijskimi akcijami so predvsem operacija Cathedral, operacija Hamlet, operacija Blue Orchid in med zadnjimi policijska akcija pri naših sosedih Hrvatih z imenom Čistilišče 7 in pri Italjanih z imenom Iwest.

9.1 Operacija Cathedral in Wonderland club

Policijska akcija Cathedral se je začela aprila leta 1996 in je ena največjih mednarodnih policijskih akcij zoper internetne pedofile v zgodovini. Vse se je začelo pri hišni preiskavi prijetega pedofila, pri katerem so ugotovili, da ima na svojem računalniku številne posnetke in slike predhodnih zlorab. Našli so tudi povezavo do treh moških v Angliji. Pri enem od treh so po preiskavi odkrili dodatno povezavo do številčnejšega kluba, ki naj bi imel okoli 180 članov znotraj 49 različnih držav. Ta klub se je imenoval »Wonderland club«. Bil je zelo dobro organiziran klub, ki je imel svojega predsednika, tajnika in managerski komite, imeli so posebne postopke za vstop v klub in sprejemanje novih članov, poleg tega pa tudi zelo dober varnostni sistem, ki je onemogočal dostop tistim, ki niso bili člani kluba. Operacijo je vodila nacionalna kriminalistična enota NCS (National Crime Squad) iz Anglije in Walesa s pomočjo Interpola. Kljub temu da je NCS imela dokaze o vpletenih iz 49 držav, pa se je sodelovanja na koncu udeležilo le 14 držav. 2. septembra 1998 so v koordinirani policijski akciji opravili preko sto hišnih preiskav, prijeli so 107 osumljencev, zajeli 750.000 slik in 1.800 ur videoposnetkov

otroške pornografije ter identificirali 1.263 zlorabljenih otrok (Carr, 2001, po O'Donell, Milner, 2008).

9.2 Operacija Blue Orchid

Polijska akcija Modra orhideja se je začela maja leta 2000, ko je ruska policija zaprosila za pomoč ZDA pri identifikaciji lastnika internetne strani, ki je prodajala filme z otroško pornografijo. Internetna stran The blue orchid je delovala med marcem in oktobrom leta 2000. Na tej strani se je prodajala kolekcija filmov, v katerih so odrasli spolno zlorabljali otroke med 8. in 15. letom. Decembra leta 2000 so s pomočjo delovanja pod krinko odkrili in prijeli avtorja te internetne strani in pa tudi njenega vzdrževalca, pri katerem so našli imena in naslove vseh strank. Preiskave so jih v nadaljevanju vodile še na Švedsko, Dansko in Nizozemsko (O'Donell, Milner, 2008).

9.3 Operacija Hamlet

Leta 2002 so na Švedskem prejeli prijavo otroške pornografije, kjer naj bi mlajšo deklico zlorabljal nek starejši moški. Po preiskavi te fotografije so s pomočjo logotipa na majici moškega ugotovili izvor te slike. Izvirala naj bi iz Danske. Danska policija je pozneje identificirala in prijela moškega na sliki, ki je bil član večje pedofilske mreže. Značilnost te mreže je bila, da so spolno zlorabljali svoje lastne otroke, to snemali in delili na spletu. Nekateri posnetki so vsebovali razne oblike mučenja otrok. Po operaciji Hamlet je bil v Kaliforniji prijet vodja te skupine pedofilov, aretiranih je bilo 19 oseb v ZDA in 12 oseb iz ostalih držav (O'Donell, Milner, 2008).

9.4 Operacija Čistilišče 7

Hrvaška policija je že nekaj časa nadzirala internetne strani, na katerih je bilo mogoče zaslediti otroško pornografijo. Tako ji je uspelo odkriti osebno identiteto osumljenih, opravila pa je tudi več hišnih preiskav, kjer so na osebnih računalnikih našli več

internetnih pornografskih vsebin in številne fotografije z mladoletnimi osebami. Nekateri posamezniki pa so celo osumljeni izkoriščanja mladoletnih oseb za potrebe pornografske industrije. Policija je pri preiskavi osumljenih sodelovala tudi z Interpolom, saj so se velike aretacije na Hrvaškem in v tujini začele že leta 2006. Tako so s skupnimi močmi v akciji Čistilišče 7 razbili skupino internetnih pedofilov, aretirali so 24 oseb, zaplenili pa več kot 3000 CD-jev in DVD-jev ter okoli 40 osebnih računalnikov (www.zurnal.org).

9.5 Operacija iWest

Preiskava se je začela z osebo, ki je prek mrežnega središča razpečevala otroško pornografijo za 78 evrov po kosu. Uporabljeni server je bil v ZDA, društvo, ki je pobiralo denar, pa v Minsku. Tako so italijanski policisti o tem obvestili kolege iz obeh držav in isti čas izpeljali akcijo. Med operacijo "iWest" je italijanska policija našla 98 osumljencev, starih med 25 in 59 let, različnih poklicev. Med študenti, občinskimi delavci in ljudmi s svobodnimi poklici pa sta se znašla tudi katoliški duhovnik in sunitski imam. Policisti so po dolgotrajnem opazovanju zaplenili 118 računalnikov, 168 trdih diskov, 3634 CD-ROM-ov, 678 DVD-jev ter 579 videokaset (www.dnevnik.si).

9.6 Operacije v Sloveniji

V letu 2006 je bila izvedena operacija z imenom Trinity in Max. V pedofilsko mrežo je bilo vpletenih kar nekaj državljanov Slovenije. Pri osumljencih so bile opravljene hišne preiskave, na katerih so bili zaseženi računalniki in slikovni material. V operaciji Flashpoint so pripadniki italijanske, romunske, slovenske in švicarske policije dne 15.02.2007 razkrinkali skupino, ki se je ukvarjala z otroško pornografijo. V pedofilsko mrežo sta bila vpletena tudi dva državljana Slovenije, zaradi česar je pri preiskavi sodelovala tudi slovenska policija (Bavec, 2007).

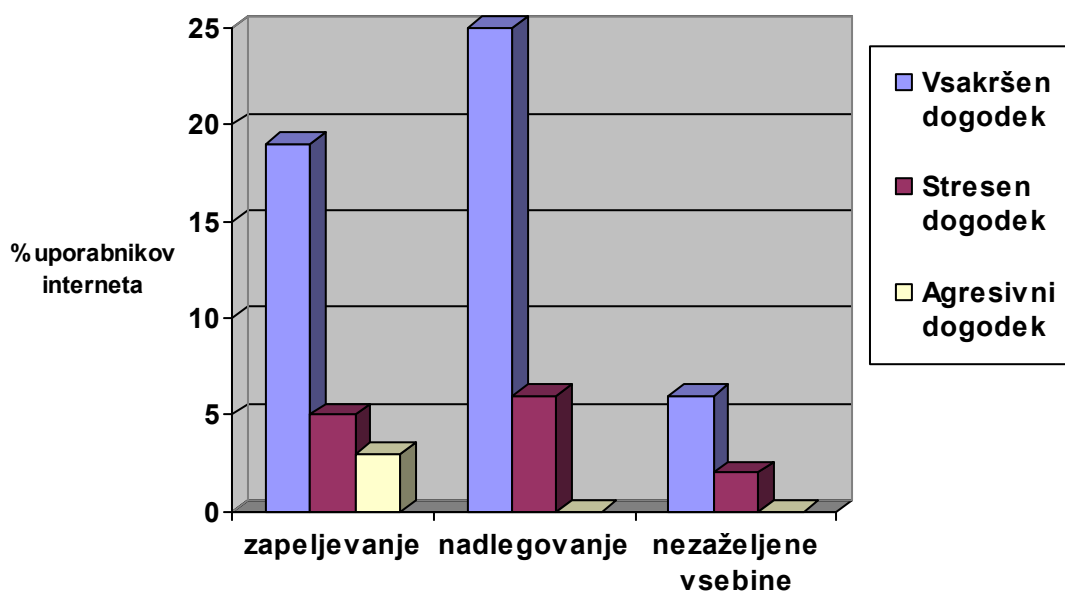
10 RAZISKAVE IZPOSTAVLJENOSTI INTERNETNI VIKTIMIZACIJI

V ZDA prednjačijo v raziskavah v povezavi z zlorabo interneta. Med februarjem in decembrom leta 1999 so opravili raziskavo NISMART 2 (National incidence study of missing, abducted, runaway and throwaway children). NISMART 2 je zajela več kot 180.000 telefonskih klicev, od katerih jih je bilo kar 16.000 z gospodinjstvi z otroki, mlajšimi od osemnajst let. Na podlagi raziskave NISMART, ki se je posvečala pogrešanim, ugrabljenim, pobeglim in zapuščenim otrokom, so med mesecem avgustom leta 1999 in februarjem leta 2000 izvedli raziskavo, imenovano YISS (Youth internet safety survey) (Mitchell, Finkelhor in Wolak, 2003). Raziskavi YISS je sledila še raziskava YISS 2, ki se je zaključila leta 2005. Obe raziskavi sta potekali pod okriljem Centra za raziskavo zločinov nad otroki (CCRC – Crimes against children research center). Pod okriljem CCRC sta potekali še dve raziskavi, to sta bili N-joy, med oktobrom leta 2001 in julijem leta 2002, in N-JOY 2, leta 2007 (Wolak in ostali, 2008).

10.1 YISS – Youth Internet Safety Survey

Raziskava YISS se je začela avgusta leta 1999. Na podlagi zbranih informacij predhodne raziskave NISMART je ponovno preverjala, zbirala in obdelovala podatke iz gospodinjstev z otroki, starimi med 10 in 17 let. Ta raziskava je bila narejena na vzorcu otrok, zbranih po vsem ozemlju ZDA, in sicer na vzorcu 1501 otroka, od tega 796 fantov in 705 punc, ki so redni uporabniki internetnih storitev. Od sodelujočih se je kar 74 % na internet povezovalo od doma, 73 % iz šole, 68 % iz drugih gospodinjstev in 32 % iz raznih knjižnic. 86 % se je na internet povezovalo iz več lokacij.

Raziskava je potekala predvsem o tem, ali so se otroci na internetu srečali z nezaželenim zapeljevanjem (sexual solicitation), spolnim nadlegovanjem (harassment) in ali so bili izpostavljeni nezaželenim spolnim vsebinam (exposure to sexual material).

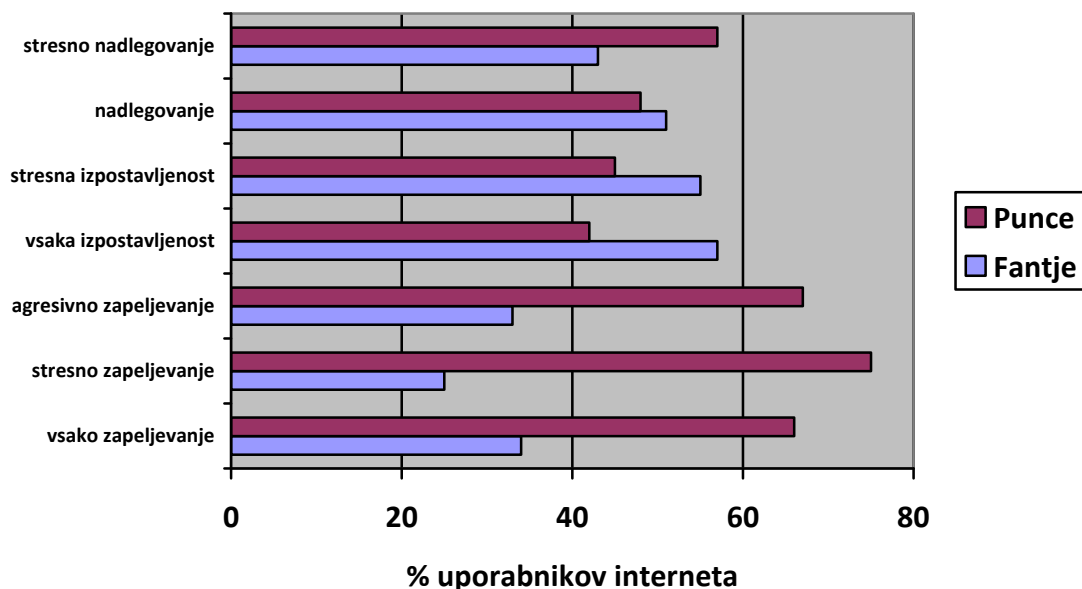

Graf 1: Skupaj internetna viktimizacija (YISS)

YISS je potrdila, da je veliko število mladih doživelo zapeljevanje spolnega tipa na internetu, čeprav vsi ti dogodki niso deviantne narave ali agresivnega tipa. Zapeljevanje so opredelili kot skupek štirih tipov obnašanja na internetu:

- spolni pristopi, neznanec na internetu skuša začeti pogovore o seksu ali pa poizkuša pridobiti osebne informacije glede osebe, s katero se pogovarja;
- zapeljevanje, ko neznanec hoče, da zanj narediš nekaj erotičnega, seksualnega, kot na primer cybersex;
- stiki, kjer starejši hočejo vzpostaviti zelo tesna prijateljstva, celo intimna prijateljstva;
- vzpodbujanje zmenkov v živo.

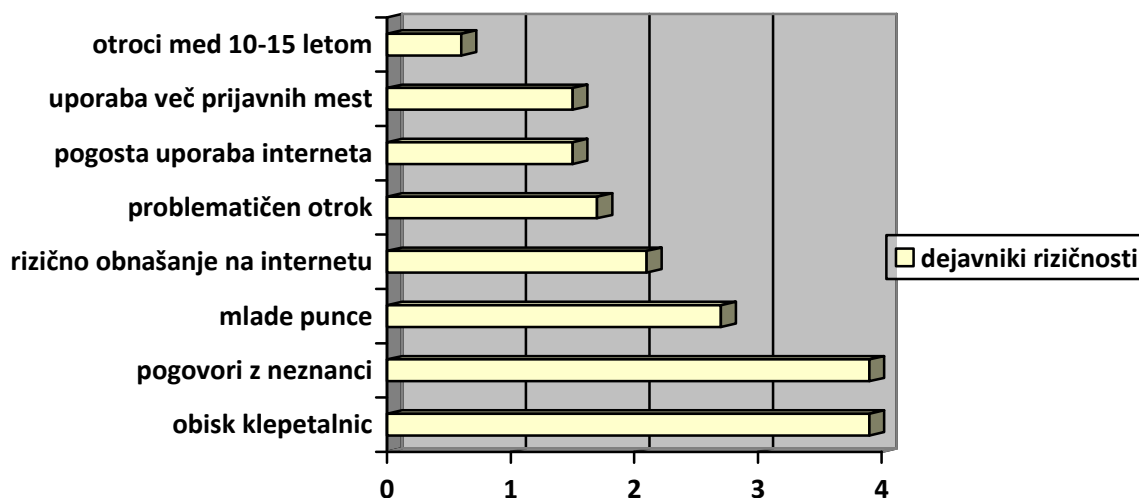
19 % vprašanih mladih je bilo priča enemu od naštetih dogodkov, od tega velika večina ni puščala večjih posledic, je pa 5 % vprašanih dogovorilo, da so jih tovrstni dogodki prizadeli in so ob njih doživljali neprijetne občutke in strah (Mitchell in drugi, 2003).

Graf 2: Internetna viktimizacija po spolu (YISS)

Iz grafa 2 je razvidno, da so punce veliko bolj izpostavljene zapeljevanju na spletu kot fantje in pa tudi nadlegovanju, fantje pa prednjačijo v izpostavljenosti nezaželenim vsebinam.

Graf 3 pa nam pove, kateri dejavniki povečujejo možnosti za internetno viktimizacijo. Obiskovanje raznoraznih spletnih klepetalnic je na prvem mestu, tako kot tudi pogovori z neznanci. Večja možnost, da boste žrtev raznih zlorab interneta je, če ste ženskega spola, v starosti med 10. in 15. letom, če pogosto uporabljate internet in se nanj povezujete z različnih dostopnih točk.

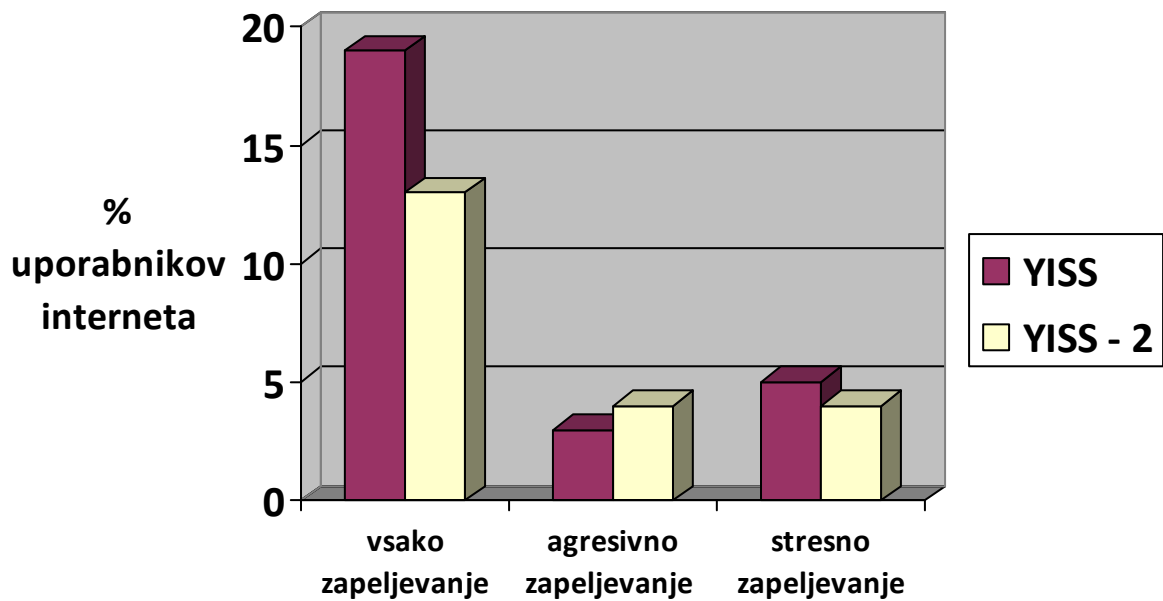

Graf 3: Dejavniki, ki povečujejo verjetnost, da postanete žrtev internetnega zapeljevanja (YISS)

10.2 YISS – 2

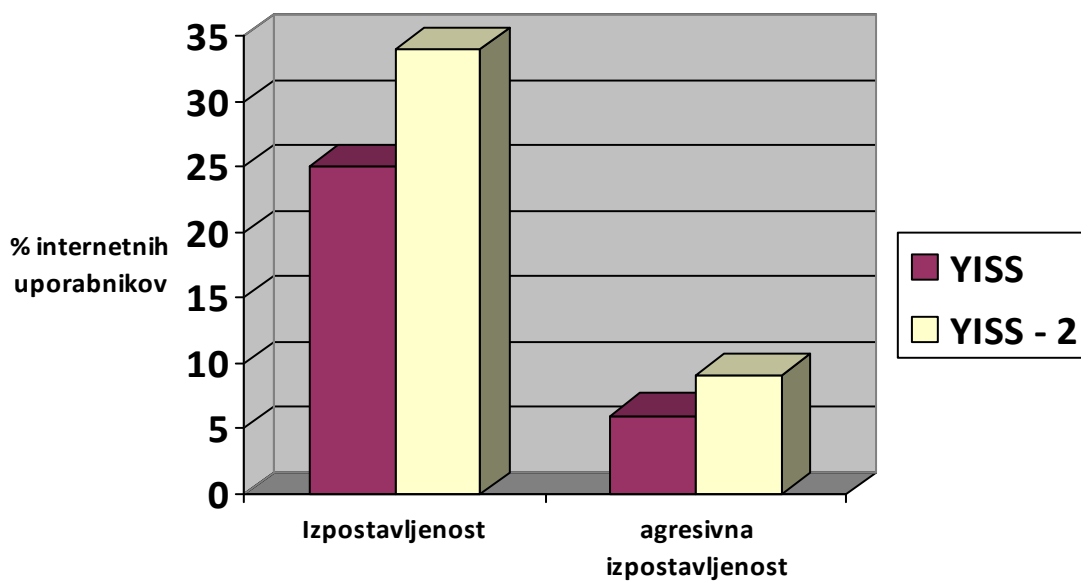
Raziskava YISS – 2 je potekala od marca do junija leta 2005. Tudi v drugi raziskavi so uporabljali enake metode in vprašanja raziskave. Kljub številnim akcijam o varni uporabi interneta so bili rezultati v porastu. Povečalo se je število otrok, ki so prijavili izpostavljenost nezaželenim spolnim vsebinam in tudi število nadlegovanih preko interneta. Edini padec je doživela statistika poskusov zapeljevanja preko spleta (Mitchell, Wolak, Finkelhor, 2006).

Padec števila otrok, ki so se srečali s kakršnikoli poskusom zapeljevanja preko spleta, je posledica večje ozaveščenosti otrok o tovrstni nevarnosti. V YISS – 2 so zabeležili tudi velik padec števila otrok, ki za komunikacijo uporabljajo spletne klepetalnice (chat rooms). Otroci so veliko bolj izogibajo pogovorom z neznanci (Mitchell in drugi, 2006).

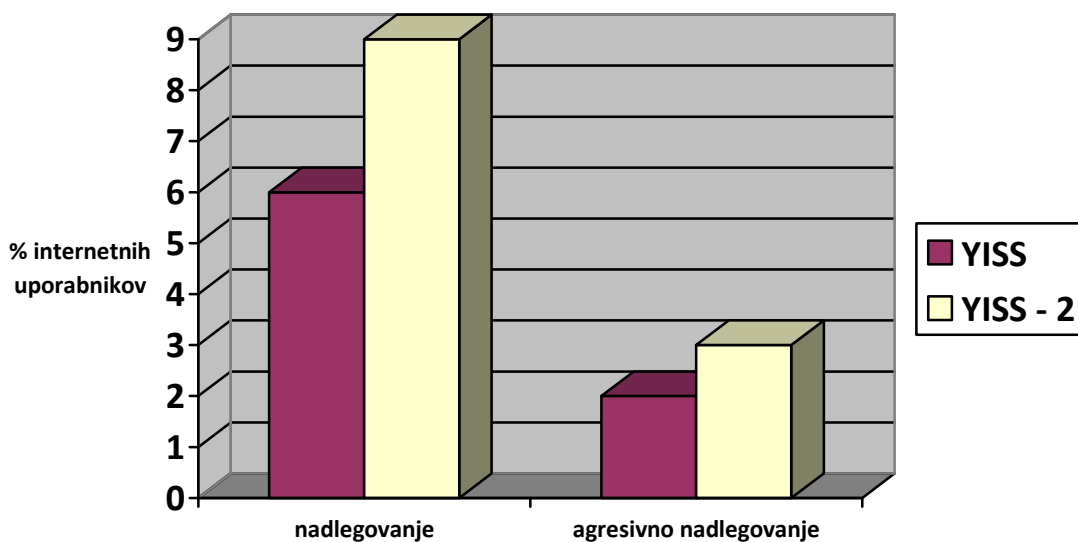
Graf 4: Primerjava med YISS in YISS 2, padec internetnega zapeljevanja

Kljub povečani ozaveščenosti in povečani uporabi programov za blokiranje in filtriranje internetnih vsebin pa je druga raziskava pokazala porast v izpostavljenosti nezaželenim spolnim vsebinam. Ta se je iz 25 % povišala na 34 %. Posledice porasta pa raziskovalci pripisujejo predvsem povečanju števila otrok z dostopom na internet doma in pa povečanje časa, preživetega na spletu. Nekateri pa za porast predvsem krivijo velik napredek v tehnologiji. Računalniška tehnika in hitrost prenosa podatkov je leta 2005 znatno večja kot leta 1999. Posledica hitrejšega prenosa podatkov je tudi večja možnost prenosa slikovnega in video materiala s spleta na svoj osebni računalnik. Posledica povečanja števila izpostavljenosti nezaželenim vsebinam je tudi zelo agresivna marketinška kampanja ponudnikov tovrstnih storitev (Mitchell in drugi, 2006).

Graf 5: Primerjava med YISS in YISS 2, porast izpostavljenosti nezaželnim vsebinam

Prav tako je v porasti število otrok, ki so poročali o kakršnem koli nadlegovanju preko spleta.

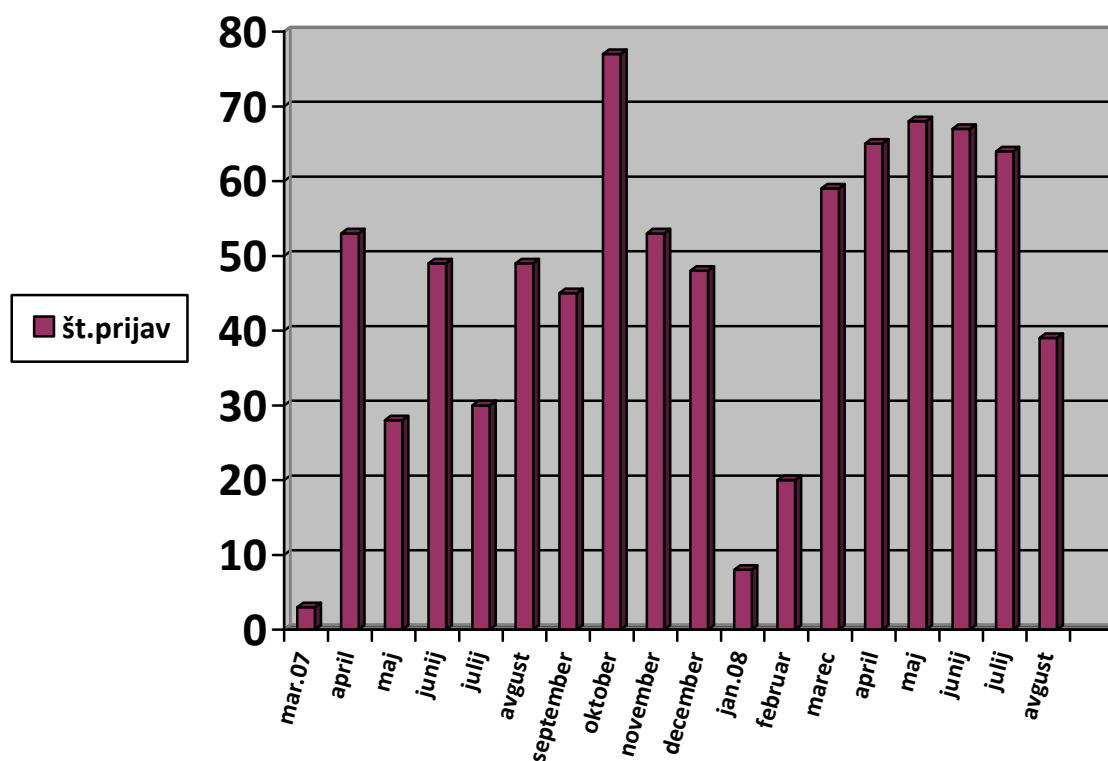
Slika 6: Primerjava med YISS in YISS 2, porast nadlegovanja preko interneta

10.3 N-JOV – National juvenile online victimization study

N-JOV raziskava je potekala od julija 2000 pa do junija 2001. Tokrat raziskava ni potekala telefonsko in direktno preko gospodinjestev, ampak so se podatki pridobivali od raznih vladnih varnostnih organizacij, ki so zabeležile kakršnekoli zlorabe interneta v povezavi z otroci. Ta raziskava se je razlikovala od YISS raziskave, saj je ta bila opravljena iz podatkov o zločinih, dejansko prijavljenih na policijo ali druge vladne organizacije. Cilj N-JOV je bil vzpostaviti nek celoten pregled nad dejansko situacijo internetne viktimizacije v ZDA, razumeti, kako so primeri internetne viktimizacije zaznani in obravnavani, ter pridobitev podrobnejših informacij o teh primerih. Raziskava je potekala v dveh fazah. Prva faza je bila zbiranje podatkov prek internetne pošte. Rezultati prve faze so razkrili, da je 385 agencij za varnost zaznalo 1723 primerov, povezanih z internetno viktimizacijo otrok. Druga faza je poteka preko telefonskih intervjujev. Preko telefona so opravili 612 intervjujev, od tega jih je bilo 129 povezanih z internetno viktimizacijo. Junija leta 2007 so začeli z zbiranjem podatkov za drugo N-JOV raziskavo (Wolak in drugi, 2008).

10.4 Poročilo SPLETNO OKO za obdobje od marca 2007 do septembra 2008

Količina in razširjenost nezakonitih vsebin na internetu je področje, o katerem lahko zgolj ugibamo. Analiza prijav na Spletno oko je tako le majhen vpogled v globalni problem boja proti nezakonitim vsebinam. V celoti so na točko prejeli 358 prijav otroške pornografije in 333 prijav sovražnega govora. Od tega je bilo 232 prijav ocenjenih kot nezakonitih in so bile posredovane slovenski policiji (Letno poročilo Spletno oko, 2008).

Graf 7: Število prijav na internetni strani Spletno oko

Vse prijave, za katere so pregledovalci ocenili, da so domnevno nezakonite, so bile posredovane policiji. Prijave, pri katerih je bilo ugotovljeno, da se vsebina nahaja na tujih strežnikih v državah, ki so članice INHOPE omrežja, pa so bile poleg tega posredovane tudi lokalnim INHOPE točkam. V celotnem obdobju je bilo takih primerov 137. Slovenska INHOPE točka od drugih članic v danem obdobju ni prejela nobene prijave (Letno poročilo Spletno oko, 2008).

ZAKLJUČEK

V letu 1981 je bilo na internet priklopljenih manj kot 300 računalnikov na svetu, do leta 1993 je število naraslo na preko 1.000.000 računalnikov, priklopljenih na internet. V samo treh letih, od 1993 pa do 1996, je število naraslo na 9.400.000 uporabnikov interneta. Število uporabnikov je eksponentno raslo in do leta 1999 poskočilo kar prek 60 milijonov (Alexander, 2002, po O'Donnell, Milner, 2008). Internet se je hitro širil, njegova uporabnost je privlačila vse večje število uporabnikov po vsem svetu. Dandanes je postal skoraj nepogrešljiv del našega življenja. Ko smo internetu odprli vrata naših domov, pa smo hkrati odprli vrata tudi vsem vrstam kriminalcev, ki se poslužujejo interneta za svoja dejanja. Del teh kriminalcev so tudi raznovrstni spolni izprijenci, kot so pedofili.

Starostna meja otrok, ki prvič uporabijo internet, se iz leta v leto niža, vse večje je število predpubertetnih otrok, ki na spletu iščejo razne igre in pa tudi nova poznanstva in prijateljstva. Njihova nedolžnost, radovednost in zaupljivost jih delajo še toliko bolj dovzetne za napade pedofilov. Nenadzorovana uporaba interneta otroke izpostavlja stikom s pedofili in tudi z ostalimi spolnimi devianti, kot so na primer hebefili ali efebofili.

Pedofili internet uporabljajo na različne načine, najsi ga uporabljajo za navezovanje stikov z otroci, sklepanje prijateljstev, organiziranje zmenkov v živo ali pa kot sredstvo za iskanje, shranjevanje in distribuiranje otroške pornografije. Internet uporabljajo tudi kot sredstvo za povezovanje med sebi enakimi, v pedofilske mreže, kjer si delijo izkušnje, nasvete in tudi video in slikovni material.

Internet pa ni v pomoč pedofilom samo zaradi enostavnega dostopa do otrok, do sebi enakih in do otroške pornografije. Internet je idealen pripomoček pedofilov zato, ker jim nudi določeno stopnjo varnosti in popolno anonimnost pri uporabi. Večina pedofilov živi na videz normalno življenje. V preteklosti se večina takih ljudi, zaradi strahu pred odzivom družbe, ni upala udeležiti svoje spolne fantazije. Sedaj jim to omogoča internet. Daleč od oči družbe, v varnosti svojega lastnega doma in v popolni anonimnosti lahko dostopajo na internet, vstopijo v virtualni svet, kjer je vse mogoče,

kjer imajo možnost stikov z otroci, kjer imajo možnost ogleda otroške pornografije in kjer imajo možnost izživeti svoje prepovedane spolne fantazije. Kot uporabniki interneta tako niso izpostavljeni oceni družbe, v kateri živijo, saj jim ni treba vstopiti v resnični svet in se s tem izpostaviti kritičnemu ocenjevanju konkretne družbene sredine.

V boju proti problemu pedofilije na internetu ima največjo vrednost izobraževanje in ozaveščanje ljudi. Organiziranje raznoraznih seminarjev, ki so usmerjeni v izobraževanje tako staršev kot tudi otrok, je najučinkovitejša metoda preventive pred tovrstnim kriminalom. V kolikor smo sami sposobni zaznave nevarnosti, ki nam na internetu preta, smo sposobni sami sebe in naše otroke zavarovati, jih naučiti pravilne uporabe interneta in pa tudi prijaviti morebitne zlorabe. Zelo pomembno je, da vsako zaznano kršitev prijavimo policiji, saj na tak način pomagamo v boju proti pedofiliji na internetu. Morebitne zlorabe lahko prijavimo direktno policiji, lahko pa se poslužujemo tudi tako imenovanih vročih linij (hotlines), anonimnih telefonov, ali pa strani, kot je Spletno oko, ki omogočajo anonimno prijavo.

Pedofilija je v družbi močno obsojana, spolno občevanje z otroci je označeno kot kaznivo kriminalno dejanje. Ob prebiranju zgodb zlorab ali posilstev otrok nas pograbi občutki gnusa in jeze, saj gre za zlorabo nedolžnih bitij, ki se niso sposobna upreti volji odraslega in se niso sposobna sama braniti. Nekateri predlagajo, da v boju zoper pedofile uporabimo strožje kazni, spet drugi so za kemično kastriranje, tretji promovirajo razne javne sezname ...

Sam sem mnenja, da so prav tovrstni ukrepi prisilili pedofila, da se je moderniziral, postal bolj previden in da je začel uporabljati internet. Preventiva in izobraževanje sta bolj učinkovita pristopa, ki dajeta otrokom oziroma potencialnim žrtvam moč, da se pred internetnimi pedofili sami zaščitijo in sami postavijo v bran.

LITERATURA:

1. American Psychiatric association (1995). Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Fourth Edition. Washington, American Psychiatric publishing inc.
2. Bartol, R. C., Bartol, A. M. (2008). Introduction to Forensic Psychology. Research and application. Los Angeles, Sage publications.
3. Bavec, Anton (2007). Otroška pornografija na internetu. Diplomsko delo, Ljubljana, Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
4. Frei, Karin (1996). Spolna zloraba - Z odkrito besedo do varnosti. Ljubljana, Založba Kres.
5. Gombač Sahir, Tanja (2006). Otroci in internet: Problem izpostavljenosti kriminalnim dejanjem sovraštva ter njihov vpliv na otroke. Diplomsko delo, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
6. Hall, Ryan C.W., Hall, Richard C.W. (2007). A profile of pedophilia: Definition, Characteristics of offenders, recidivism, treatment outcomes, and forensic issues. Mayo clinic proceedings. Članek pridobljen 20. 09. 2008 na <http://www.mayoclinicproceedings.com/inside.asp?AID=4353&UID=>
7. Internet online summit: Focus on children (1997). Washington D.C. Članek je pridobljen 16. 10. 2008 na <http://www.prevent-abuse-now.com/summit.htm>
8. James, Marianne (1996). Trends and issues in crime and criminal justice – Paedophilia. Canberra, Australian institute of criminology. Članek je pridobljen 15. 10. 2008 na <http://www.aic.gov.au/publications/tandi/tandi57.html>

9. Kac, Darinka (2005). Spolne zlorabe Otrok v Sloveniji v letih 1993 – 2003. Diplomsko delo, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
10. Kalin, Carla. (1997). Television, Violence, and Children. Department of Educational Leadership, Technology, and Administration, College of Education, University of Oregon, Članek pridobljen 01. 09. 2008 na <http://interact.uoregon.edu/MediaLit/FA/MLArticleFolder/kalin.html>
11. Kazenski zakonik (2008). Ljubljana, Uradni List RS. Pridobljeno 10. 09. 2008 na http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r05/predpis_ZAKO905.html
12. Kobal, F. Miloš (2000). Psihopatologija – Za varnostno in pravno področje. Ljubljana, MNZ RS in Visoka policijsko-varnostna šola.
13. Kukovič, T., Strojanšek, K. (2007). Pedofilija. Raziskovalno delo, Celje, Poslovno-komercialna šola Celje, Poklicna in strokovna šola.
14. Letno poročilo Spletno oko, (2008). Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
15. Lovrenčič, Aleksandra (2002). Pedofilija – Pojavne oblike, razširjenost in ukrepanje. Diplomsko delo. Maribor, Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
16. Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Wolak, J. (2003). Emerging issues in child victimization: Victimization of youths on the internet. Journal of aggression, maltreatment and trauma, The Haworth press. Članek pridobljen 20. 09. 2008 na <http://www.haworthpress.com/web.JAMT>
17. Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Wolak, J., Ybara, M. L. (2008). Online "Predators" and their victims: Myths, realities, and implications for prevention and treatment. New Hampshire, University of New Hampshire,

- Internet solutions for kids inc.. Članek pridobljen 25. 09. 2008 na <http://www.apa.org/journals/releases/amp632111.pdf>
18. Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Wolak, J. (2004). National juvenile online victimization study (N-JOV): Methodology report. New Hampshire, University of New Hampshire. Članek pridobljen 01. 10. 2008 na <http://www.unh.edu/ccrc/pdf/jvq/CV72.pdf>
 19. Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Wolak, J. (2006). Online victimization of youth – Five years later. New Hampshire, Crime against children research center, University of new Hampshire. Članek pridobljen 15. 10. 2008 na <http://www.unh.edu/ccrc/pdf/CV138.pdf>
 20. Oblak, Tanja (2002). Internet kot nov dejavnik družbenega razlikovanja?, Družboslovne razprave, XVIII 2002, 107-119.
 21. O'Donnell, I., Milner, C. (2008). Child pornography. Crime, computers and society. Portland, Willan publishing.
 22. O'Grady, Ron (2001). Toward the humanization of society – Eradicating Pedophilia, Jurnal of international affairs. Članek je pridobljen 15. 10. 2008 na <http://www.Allbusiness.com/goverment/3493264.html>
 23. Požarnik, Hubert (1984). Zdrava in motena osebnost. Ljubljana, Cankarjeva založba.
 24. Stanley, Janet (2001). Child abuse and the internet. Melbourne, Australian institute of family studies, National child protection clearinghouse. Članek pridobljen 20. 09. 2008 na <http://www.aifs.gov.au/nch/pubs/issues/issues15/issues15.html>
 25. Štirn, Mateja (2003). Oris značilnosti storilcev spolnih deliktov. Varstvoslovje, let.5/št.1, 5-15.

26. Verbinc, Franc (1997). Slovar tujk – Dvanajsta izdaja. Ljubljana, Cankarjeva založba.
27. Zihel, Slavko (2008). Pedofilija ni duševna bolezen, Indirekt. Članek pridobljen 15. 09. 2008 na <http://www.indirekt.si/intervju/77527>

DELOVNI ŽIVLJENJEPIS

Rojen sem 16. marca leta 1982 v Postojni. Trenutno stanujem na Rodiški cesti 13 na Kozini. Osnovno šolo sem obiskoval v Hrpeljah, srednješolsko izobrazbo pa sem pridobil v Sežani na gimnaziji Srečka Kosovega, kjer sem leta 2000 tudi maturiral. Leta 2000 sem se vpisal na Pravno fakulteto v Mariboru, tam sem študiral do leta 2003 in opravil 14 izpitov. Leta 2004 sem se prepisal v Ljubljano na Fakulteto za varnostne vede. V rednem roku sem opravil vse obveznosti in sem tik pred zaključkom študija.

Maja leta 2006 sem se zaposlil preko študenta pri firmi Fibet d.o.o., kjer še danes opravljam funkcijo komercialista. Sem tudi aktiven rokometaš, trenutno igram pri sežanskem rokometnem klubu Mito1, ki nastopa v 1.B članski rokometni ligi. Leta 2006 sem zaključil tudi šolanje za trenerja rokometna 2. stopnje in od takrat se ukvarjam tudi s treniranjem mlajših selekcij v istem rokometnem klubu.

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomska naloga z naslovom Internet kot pripomoček sodobnega pedofila v celoti in izključno moje avtorsko delo.

Kozina, 09.03.2009

Podpis avtorja

.....